

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Anete Sammler

Loovprojekti kaaskiri: Eesti veebiajakirjanduse arengulugu tutvustava
tugimaterjali koostamine

Magistritöö

Juhendaja: Brit Laak, MA

Kaasjuhendaja: Signe Ivask, PhD

Tartu 2025

SISUKORD

SISUKORD	2
1. LOOVPROJEKTI EESMÄRK JA PÕHJENDUS	3
2. I FAAS: EELTÖÖ	11
2.1. Eesti veebiajakirjanduse arenguloo kaardistamine.....	12
2.2. Meediapädevuse õpetamise vajaduse väljaselgitamine.....	14
2.3. Projekti eesmärgistamine ja ajakava.....	16
2.4. Refleksioon projekti eeltöö faasile.....	19
3. II FAAS: INTERVJUUDE LÄBIVIIMINE	21
3.1. Intervjueeritavate valimi ja intervjueerimisgraafiku koostamine.....	21
3.2. Intervjuukava koostamine ja intervjueerimine.....	24
3.3. Refleksioon II faasile.....	25
4. III FAAS: TÖÖ TEKSTIDEGA	32
4.1. Refleksioon III faasile.....	33
5. IV FAAS: TUGIMATERJALI AVALDAMINE JA LEVITAMINE	39
5.1. Kokkuvõttev refleksioon ja soovitused.....	41
KOKKUVÕTE	43
SUMMARY	44
KASUTATUD ALLIKAD	45
LISAD	49
Lisa 1. Intervjuukutse valimile.....	49
Lisa 2. Informeeritud nõusoleku vorm.....	50
Lisa 3. Algne intervjuukava.....	51
Lisa 4. Lõplik intervjuukava (valimi peatoimetajatele ja meediamajade juhtidele).....	52
Lisa 5. Lõplik intervjuukava (valimi ajakirjanikele).....	56
Lisa 6. Intervjuu märkmed pärast intervjuud Urmet Koogiga. Fotod autori märkmetest.....	60
Lisa 7. Projekti koondajakava.....	63
AUTORI LIHTLITSENTS	66

1. LOOVPROJEKTI EESMÄRK JA PÕHJENDUS

Minu magistritöö on loovprojekt, mille sisu on Eesti veebiajakirjanduse arengulugu tutvustava tugimaterjali loomine. Tugimaterjali eesmärk on toetada gümnaasiumiastme õpetajaid riiklikus õppekavas välja toodud meediapädevuste õpetamisel. Tugimaterjal pole loodud didaktilise ega ega meetoodilise juhendina. Materjal pole veebiajakirjanduse ajalugu käsitlevate allikate kõikehõlmav ülevaade, vaid toetub Eesti veebiajakirjanduses minu kui töö autori hinnangul olulist rolli mänginud ajakirjanike ja meediamajade juhtide kogemustele. Ajakirjanike valimit tutvustan lähemalt peatükis 3.1. Õpetajad saavad materjaliga tutvudes end Eesti veebiajakirjanduse arengulooga kurssi viia ning soovi korral tugimaterjalis leiduvaid tekste või videosid oma tundides kasutada. Materjal on veebipõhine ning asub Sisu@UT veebilehel aadressil: <https://sisu.ut.ee/loodajakirjandusest/>.

Tugimaterjali sisu toetub intervjuudele, mille kuue Eesti ajakirjaniku ja meediamaja juhiga novembris 2024 läbi viisin. Tugimaterjalis nimetan neid ajakirjanikke ja meediamaja juhte kokkuvõtlikult sõnaga „eksperdid“ või „meie eksperdid“. Intervjuud said salvestatud nii helis kui pildis. Tugimaterjal koosneb intervjuude põhjal koostatud tekstidest, videotest ning veebiajakirjanduse arengut tutvustavast ajajoonest. Materjali täiendavad viited varasematele veebiajakirjanduse arengulugu tutvustavatele töödele ja lisaallikatele ning illustreerivad kuvatõmmised.

Valminud tugimaterjalis on intervjueeritavate kogemused, lood ja selgitused koondatud eri plokkidesse:

- 1) „Eesti veebiajakirjanduse ajajoon“ – intervjuudest selgunud veebiajakirjanduse sünni- ja arenguloo märgilised aastad ja pöördepunktid on kantud visuaalsele ajajoonele. Ajajoonet täiendavad videoklipid selgitustega, miks sündmused intervjueeritud ajakirjanike arvates märgilised on;
- 2) „Veebiuudise teekond ideest avaldamiseni“ aitab mõista, kuidas üks veebilugu sünnib ning missugustest kaalutluspunktidest lähtuvalt ajakirjanikud oma tööd teevad;
- 3) „„Tasuta“ veebisisu ja selle mõju meediaärile“ selgitab, kuidas meedia ärimudel on aegade jooksul muutnud;

- 4) „Veebiajakirjanduse müüdid... või siiski tõde?“ plokis vastavad eksperdid laiemalt levinud kriitilisematele küsimustele, mida veebiajakirjandusega seoses on ühiskonnas korduvalt tõstatatud.

Tekste rikastavad videoklipid intervjuudest ajakirjanikega. Videoklipid pakuvad tugimaterjalile lisandväärtust ja on mõistetavad ka ilma teksti lugemata – nii saavad õpetajad valida õpilastele esitamiseks kirjaliku ja audiovisuaalse sisu vahel.

Tugimaterjal (ametliku pealkirjaga „Veebiajakirjandus Eestis“) on osa mahukast projektist „Teadmistega valeinfo vastu“ (Eesti Teadusinfosüsteem, i.a), mis tegeleb meediapädevuse ja Eesti veebiajakirjanduse arengu kaardistamisega. „Teadmistega valeinfo vastu“ oli 2023. aasta *Alumni Engagement Innovation Fund*’i projekt, mis viidi ellu koostöös Ameerika Ühendriikide saatkonnaga Eestis. Kogu projekt kestis 1. septembrist 2023 kuni 28. veebruarini 2025 ja selle vastutav täitja oli Brit Laak (Eesti Teadusinfosüsteem, i.a).

Tugimaterjali loomisprotsess algas minu jaoks oktoobris 2024, kui tugimaterjali tiimiga liitusin. Seega ei loonud ma materjali üksi, vaid koos tiimiga, kuhu kuulusid lisaks minule ka minu juhendaja Brit Laak, minu kaasjuhendaja Signe Ivask ning Alar Suija Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudist. Varasemate projekti tegevustega mina seotud ei olnud. Kuna tugimaterjali teemad ja vajadus on välja kasvanud projekti varasematest osadest, oli oluline ka varasemad tegevused selles kaaskirjas välja tuua. Tugimaterjali tausta ja kujunemislugu avan lähemalt peatükis 2.

Tugimaterjali tegevuste ülevaade

Tugimaterjali loomine kätkes endas erinevaid rolle ja tegevusi. Olen jaganud need tegevused faasidesse. Kõigepealt teen ülevaate kõigist tegevustest ja siis selgitan, missugune oli minu roll nende juures. **Projekti eeltöö faasis** oli audiovisuaalse tugimaterjali sisu loomiseks tarvis teha põhjalik taustatöö. Seejärel kaardistada tugimaterjali sihtrühm ja sihtrühma täpsed vajadused lähtuvalt meediapädevusega seotud teemadest, mis on riiklikus õppekavas esindatud. Eesti veebiajakirjanduse arenguloo kirjapanekuks oli vaja tutvuda eelnevate tööde ja allikatega, mis sel teemal on ilmunud. Tugimaterjalile tuli luua selge struktuur, mis täidaks materjali eesmärgi ja sihtrühma vajadusi.

Teises ehk intervjuerimise faasis tuli koostada valim ja välja saata intervjuukutsed. Ühiskonnateaduste instituudil on olemas küll vajalik tehnika, et intervjuud kvaliteetselt nii helis kui pildis üles võtta, kuid selle kasutamine eeldas omakorda tehnilisi ja professionaalseid oskusi. Tarvis oli leida sobilik võttepaik, koostada intervjuugraafik ning see intervjueritavate ja tugimaterjali tiimiga kooskõlastada. Valmis tuli olla ka selleks, et intervjueritavad ei saa või ei soovi intervjuuks Tartusse Ühiskonnateaduste instituudi stuudiosse sõita, mistõttu tuli leida Tallinnasse sõiduks sobilik sõiduvahend, tehniline personal ning paika panna sõidugraafik. Intervjuerimine eeldas põhjalikku intervjuukava ning intervjuerimisoskusi.

Kolmandas faasis tuli intervjuud transkribeerida ning puhastada, kogu andmestik teemaplokkidesse jagada ning tugimaterjali tekstid kirjutada ja toimetada. Samas oli vajalik läbi vaadata kogu videomaterjal ning otsustada, missugused lõigud rikastaksid tugimaterjali audiovisuaalselt kõige paremini. Videod tuli lõigata ja kokku monteerida ning lisada selgitavad tekstid ja vaheküsimused. Lisaks tuli video- ja tekstimaterjal ühtlustada, et vältida materjali liigset kordumist. Kogu tekstimaterjal vajab viimase lihvina ka keeleteoimendamist.

Tugimaterjali avaldamise ja levitamise faasis tuli leida sobiv veebiplatvorm selleks, et materjal oleks kõigile lihtsasti ja tasuta kättesaadav. Juba oli tarvis ette mõelda ka materjali täiendamisele tulevikus ning info vananemisele, seega oli vajalik leida platvorm, millele oleks võimalik ligi pääseda ka hiljem. Seega oli soositud Tartu Ülikooliga seotud veebiplatvorm. Kogu tekst ja videomaterjal tuli seejärel veebilehele üles laadida, mis eeldas veebilehe haldamisoskuseid. Levitamise juures tuli leida sihtrühmani jõudmiseks õiged kanalid ja levitamistegevused läbi viia.

Minu roll tugimaterjali koostamisel

Vaadates ülesannete kogumit oli selge, et kvaliteetse tugimaterjali koostamisel mina üksi kõiki rolle täita ei saa, sest audiovisuaalse tugimaterjali koostamise jaoks polnud minul tudengina piisavalt ettevalmistust ega väljaõpet. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistri õppekaval, millel õpin, ei pakuta praegu aineid, mis juhendaksid tudengeid kaameratöös, videomontaažis, veebilehe loomises või haldamises.

Analüüsides minu õppekaval pakutavaid aineid (sest bakalaureuseõppe olen läbinud teisel erialal) ja varasemaid kogemusi leidsin, et sain projekti panustada taustatöö tegemise, sihtrühma

kaardistamise, intervjuukava koostamise, intervjuerimise, toimetamise, andmetöötluse, tekstiloome ja tugimaterjali levitamise. Lisaks vastutada organiseerimise poolelt (sh kokku kutsuda koosolekuid, koostada intervjuugraafikuid jms). Kõigis neis ülesannetes oli mul siiski palju õppida, sest teiselt erialalt magistriõppesse astununa päädisid minu senised ajakirjanduslikud kogemused suuresti ülikooliga seotud ülesannetega. Näiteks olin koolitöö raames varem intervjuusid teinud, kuid professionaalsete ajakirjanike intervjuerimine nõudis kindlasti suuremat ettevalmistust. Tiimi tuge vajasin eelkõige intervjuude salvestamisel, videomontaažis ja veebilehe haldamisel. Kuna liitusin projektiga hiljem, ei saanud ma üle võtta vastutava täitja ülesandeid, sest vastutav täitja oli kindlaks määratud juba projekti esitamisel enne minu liitumist. Ajakirjanikutöö kogemus on mul tudengina vähene, seega vajasin kogenuma tiimiliikme tuge ka tekstiloomes. Pikemalt reflekteerin oma oskuste ja rollide üle kaaskirja iga faasi lõpus.

Tugimaterjali näol oli tegemist projektiga, mis hõlmas nii tekste kui videomaterjali, kuid mille väljund oli veebileht. Minu ülesanded projektis kätkesid ülesandeid, mis sarnanesid nii reporteri, toimetaja kui produtsendi rollile. Oma rolli selgemaks määratlemiseks pidasin oluliseks küsida nõu praktikutelt. Selleks intervjuerisin ERR-is reporter-toimetajana töötavat Heleri Alli (2025) ning palusin tal oma tööülesandeid kirjeldada. Oma ülesandeid teletöö reporter-toimetaja ülesannetega võrreldes selgus, et minu ülesanded tugimaterjali kui audiovisuaalse materjali koostamisel sarnanevad rohkem toimetaja kui produtsendi rolliga. Toimetaja rolli sisse võib Alli (2025) sõnul kuuluda ka intervjuerimine, kui niimoodi on toimetuses kokku lepitud.

Toimetaja ülesanne on Kleini jt (2019) määratlusel ühendada kirjutaja lugejaga. Seda saab toimetaja teha otsustades, mida avaldada ja mida mitte. Samas mõjutavad toimetaja valikud mitte ainult seda, milliseid lugusid räägitakse, vaid ka seda, kuidas lugusid räägitakse ja kuidas need lugejate poolt vastu võetakse (Klein jt, 2019; Palmer, 2015: 70). Seda saab toimetaja mõjutada sõna- ja fotovaliku, lugude paigutuse, näidete ja pealkirja kaudu (Klein jt, 2019).

Kuna ajakirjandus areneb ja muutub, siis on ka toimetajatöö raamid pidevas muutumises. 2012. aastal oli Leheste (2012: 51) järgi paberlehe toimetustes rollijaotus selgelt paigas. Ta selgitab, et ühed ajakirjanikud tegid reporteritööd ja kirjutasid artikleid ning teised toimetasid ja küljendasid neid. Leheste (2012) avab, et Eesti veebitoimetustes pole reporteri ja toimetaja rollid nii selgelt eristatavad, sest uudistoimetuse töötajad täidavad tihti nii reporteri kui toimetaja rolli, töötades

ühel päeval reporteri ning järgmisel toimetaja vahetuses. Lisaks puutuvad toimetajad kokku ka monteerimisega (Leheste, 2012: 37). End toimetajatena identifitseerivad töötajad selgitasid, et nende igapäevatöö näeb lisaks kirjutamisele ette ka aktiivselt allikatega suhtlemist, vahel videoreporteriga intervjuerijana kaasas käimist (Leheste, 2012: 56).

Ka telesaate toimetaja tööle pole Eesti praktikas kindlaid raame seatud. Publitstikasaadete toimetajatööd uurinud Matiisen (2004: 128–129) leiab, et kui ajalehetoimetuses sünnib artikkel reporteri ja toimetaja koostööl, siis teleloo valmimiseks on vaja suuremat hulka inimesi. Võrreldes toimetajatööga ajalehes teeb teletoimetaja palju rohkem ise intervjueritavate ja allikatega, samas lisandub teletoimetaja tööle palju organiseerimist ja logistilist tööd.

Matiisen (2004: 128–129) eristab kolme erinevat toimetajatüüpi: toimetaja kui konsultant, taustatoimetaja ja autori rollis toimetaja. Ta järeldab, et suur osa teletoimetamisest ongi formaadi, meeskonna ja konkreetse saate keskne ning toimetaja tööülesanded sõltuvad seda tegeva inimese enda interpretatsioonist (Matiisen, 2004: 128).

Varasemate töödega tutvudes leidsin, et minu roll tugimaterjalis ei haakunud täpselt ei ajalehe-, veebi- ega teletoimetaja nõ klassikalise määratlusega. Seega ei saanud ma oma rolli määratlemisel ja piiritlemisel aluseks võtta konkreetset ei tele- ega ajalehetoimetuse toimetaja ülesandeid. Nii kirjandusest kui intervjuust praktikuga (Matiisen, 2004; All, 2025) selgus, et toimetaja ülesanded ja ülesannete piirid lepitasid tihti kokku tiimikeskselt.

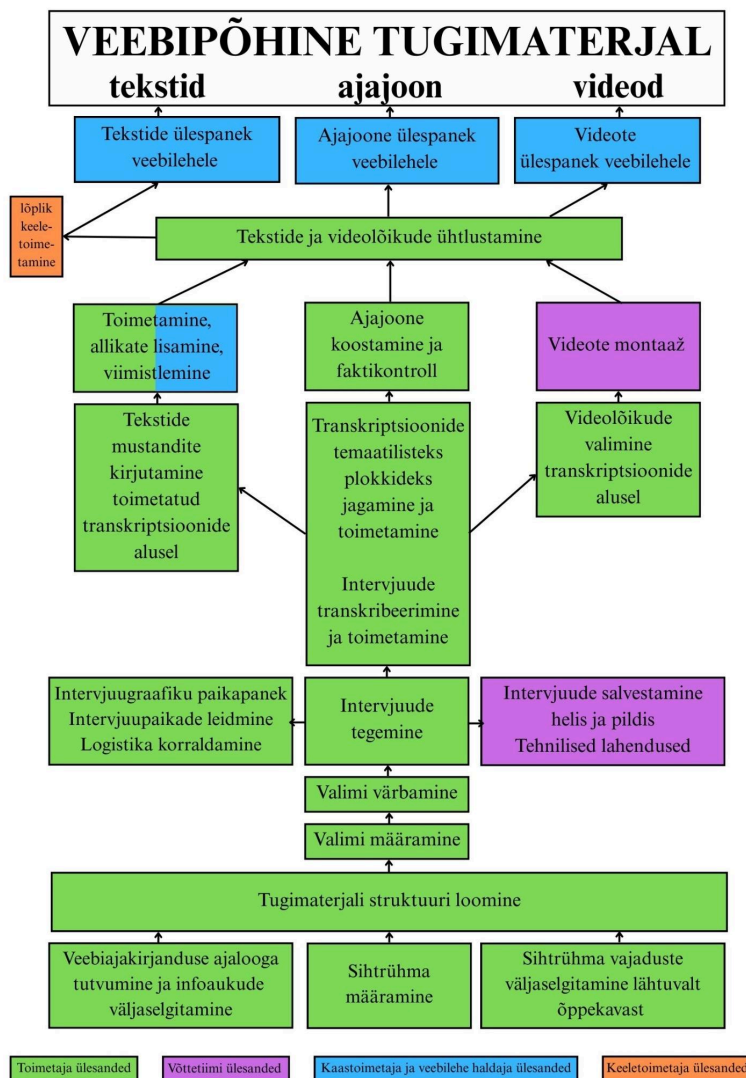
Seega määratlesin selles projektis ennast toimetajana, kuid pean vajalikuks selgitada, mida kaaskirjas tugimaterjali toimetajana ülesannete all silmas pean. Kui sarnast audiovisuaalset projekti korrata, siis võivad ka toimetaja ülesanded tiimi sees tehtud kokkulepete alusel erineda. Tugimaterjali meeskonna rollijaotuse olen kandnud skeemile (vt Joonis 1). Skeemile pole kantud tugimaterjali levitamise seotud tegevusi, sest need pole seotud tugimaterjali loomisega.

Tugimaterjali koostamisel kuulusid minu kui toimetaja töö alla kõik järgnevad ülesanded:

- 1) tegin tugimaterjali loomise jaoks vajaliku uurimis- ja taustatöö, kaardistasin sihtrühma ja selle vajadused ning lõin sellest lähtuvalt tugimaterjalile selge struktuuri;
- 2) koostasid valimi, saatsid välja intervjuukutsed ning suhtlesid intervjueritavatega. Koostasid võttepäevade intervjuu- ja sõidugraafiku enda ja tiimiliikmete jaoks;
- 3) koostasid põhjaliku intervjuukava ja viisid läbi kuus 60–90-minutilist intervjuud;

- 4) transkribeerisin ning puhastasin intervjuutekstid, lõin transkriptsioonide põhjal tugimaterjalide tekstide mustandid;
- 5) valisin kuuest intervjuust välja olulised kohad, mis tugimaterjalis esinevad videoklippidena;
- 6) toimetasin ja viimistlesin tugimaterjali tekste, lisasin allikaid ning kohandasin neid sihtrühmale, ühtlustasin tekstid videotega.

Tugimaterjali võtetiimi ja videomontaaži puudutavaid ülesandeid täitsid Brit Laak ja Alar Suija, veebilehte haldas ja tekste kaastoimetas Signe Ivask. Kuna meie tiimis polnud professionaalset keeleteoimetajat, aga tugimaterjali sihtrühm on õpetajad, oli tugimaterjali õigekeelsus väga oluline. Seega otsustasime lõplikul keeleteoimendamisel kasutada tiimivälise professionaalse keeleteoimetaja abi.



Joonis 1. Tugimaterjali koostamiseks vajalikud ülesanded ja meeskonna tööjaotus.

Skeemil tähistab roheline värv toimetaja ülesandeid, lilla võtetiimi, sinine kaastoimetaja ja veebilehe haldaja ning oranž tiimivälise keeleteoimetaja ülesandeid.

Allikas: skeem on koostatud töö autori poolt

Nagu on näha Jooniselt 1, kuulusid minu kui tugimaterjali toimetaja ülesannete alla nii sisuloomega kui loovprojekti korraldusliku poolega seotud ülesandeid. Kuigi leidub määratlusi (Vaitmaa, 2007; Paide, 2006), mille alusel võib tiimi koosolekute korraldamist, graafikute koostamist ja intervjuude organiseerimist produtsendi töö alla liigitada, kuuluvad minu kaaskirjas need samuti toimetaja töö alla.

Tugimaterjali loomisel toimetajana vastutust võttes toetusin nii palju kui võimalik oma magistriõpingute jooksul läbitud ainetele ja oskustele. Nagu eelnevalt selgitatud, võtsin enda kanda kogu tugimaterjali tausta- ja eeltöö, valimi ja intervjuueerimisega seotu ning töötasin intervjuude transkriptsioonid läbi nii, et neist saaksid tugimaterjali eesmärke katvad tekstid, samuti valisin juurde sobivad videolõigud. Koostasin intervjuude põhjal veebiajakirjanduse arengulugu tutvustava ajajoone.

Tugimaterjali tekstid on sündinud koosloomes Signe Ivaskiga, kes on ajakirjanikuna nii meediapädevuse teemasid tutvustavaid kui ka õpetliku iseloomuga tekste varem loonud. Koosloome oli mitmeetapiline tegevus. Kõigepealt lõin oma tehtud intervjuude alusel tekstide mustandid, mida Ivask allikate, täiendava info ning tähelepanekutega täiendas. Seejärel täiendasin tekste allikatega, millega olin tutvunud projekti jaoks taustatööd tehes. Kui intervjuude põhjal oli veebiajakirjanduse arenguloosse infoauke, siis otsisin allikaid juurde või täpsustasin infot intervjuueeritavatega. Lõpuks toimetasin tekste sihtrühmale sobilikuks.

Loovprojekti kaaskiri

Käesolevas loovprojekti kaaskirjas annan ülevaate projekti käigus tehtud toimetajatööst ning selgitan tehtud otsuste ja tegevuste tagamaid. Lisaks projektis jagatud tiimirollidele avan kaaskirjas ka tudengi-õppejõu ning tudengi-juhendaja vahelisi rolle.

Kuna tegemist oli tiimitööga, kus kõigil liikmetel oli vastutus oma ala üle, ei saa ma kaaskirjas selgitada valikuid, mida tegid teised tiimiliikmed. Nii ei leia sellest kaaskirjast kirjeldusi operaatoritöö, videoklippide monteerimise või veebilehe arenduse kohta.

Loovprojekti teostamise ajal pidasin päevikut, et saaksin hiljem kaaskirjas kõigest tehtust põhjaliku ülevaate anda. Kaaskiri on mõeldud näidisena, mis võiks aidata tudengit, kes soovib sarnast tugimaterjali ise koostada. Seda silmas pidades kirjutasin kaaskirja nii, et minu läbi tehtud protsessist saaks õppida. Soovisin anda teadmisi, mida mahukas audiovisuaalses projektis

kaasalöömine tudengilt eeldab. Sellepärast sidusin kaaskirja teksti ka töid, millest ise lähtusin ning millega sarnast projekti tehes tutvuda soovitaksin. On oluline välja tuua, et sarnase tugimaterjali koostamiseks vajalikke oskusi (nt intervjuerimine, videomontaaž vms) tudeng sellest kaaskirjast ei saa. Selleks soovitan võimalusel õpingute jooksul läbida vastavad eeldusained.

Küll aga saab kaaskirja põhjal ideid, milliseid oskusi endas arendada ja milliseid aineid õpingute jooksul läbida selleks, et sarnase materjali koostamine läheks latusamalt. Vaatasin tagasi ka magistriõpingutele ja reflekteerisin, millistele magistrantuuris läbitud ainetele sain toetuda ning millest tundsin puudust.

Kaaskirja järgnevates peatükkides annan projektist faaside kaupa ülevaate. Iga faasi lõpetan refleksiooniosaga, kus arutlen oma otsuste, kogemuste, vigade, puudujääkide ning kaalutluskohtade üle.

2. I FAAS: EELTÖÖ

Tugimaterjali idee moodustus kahest eelnevast artiklist:

- 1) Ivask jt (2020) panid artikliga „Piirid nihkusid tundmatusse – 1989. aasta Eesti ajakirjanduses“ kirja taasiseseisvunud Eesti ajakirjanduse sünniloo. Artikliga seotud laiem eesmärk oli kokku panna audiovisuaalne intervjuude kogumik, mida saaks ajakirjanduse ajalugu õpetades kasutada (Ivask jt, 2020). Et Eesti ajakirjanduse sünnilugu oli nüüd kirjas, soovisid autorid järgmise sammuna ka Eesti veebiajakirjanduse sünniloo just ajakirjanike vaatepunktist kirja panna;
- 2) 2024. aastal ilmus projekti „Teadmistega valeinfo vastu“ raames Õhtulehes artikkel „Eesti meediapädevus – järgmine Tiigrihüpe või eilsed uudised?“ (Ivask jt, 2024). Artikli jaoks tehtud intervjuudest õpetajatega selgines õpetajate vajadus kompaktsete ja usaldusväärsete abimaterjalide järele, mille toel meediapädevuse teemasid gümnaasiumiõpilastele õpetada. Õpetajaid intervjuuerides tõdesid autorid Ivask jt (2024), et selliste materjalide loomisel vaatavad õpetajad just Tartu Ülikooli ajakirjandusõppejõudude poole.

Täpsemalt ilmnes intervjuudest õpetajatega (Ivask jt, 2024), et kuigi meediapädevuse kohta on palju materjali, on neil selles keeruline orienteeruda, lisaks peab iga õpetaja meediapädevusi õpetades ise oma struktuuri ja rõhuasetused välja mõtlema. Õpetajad väljendasid, et vajaksid ajakirjanduse või meedia õppejõudude abi, et meediapädevuse kui väga laia teema kohta olulisim välja sõeluda. Näiteks oskavad õpetajad küll uudisväärtuse kriteeriumeid õpilastele tutvustada, aga vajaksid abi ja elulisi näiteks sellest, kuidas ajakirjanik neist kriteeriumitest lähtub (Ivask jt, 2024).

Tugimaterjali algne mõte oli seega varasemad tegevused ja ideed ühe katuse alla kokku tuua: panna kirja Eesti veebiajakirjanduse arengulugu ning ühtlasi lahti selgitada tänapäevaseid meediapädevuse teemasid. Kui mina oktoobris 2024 tiimiga liitusin, oli tiim kindlaks määranud ning projektitaotlusesse ka kirja pannud, et sarnaselt Ivaski jt (2020) artiklile annavad ka tugimaterjalile sisendi intervjuud ajakirjanikega. Seejuures polnud tugimaterjalil veel eesmärke ega struktuuri ning kaardistamata olid õpetajate täpsed vajadused. Tugimaterjali struktuuri

loomiseks asusin esmalt uurima Eesti veebiajakirjandust puudutavaid töid ja gümnaasiumiastme eesti keele õpetajate vajadusi lähtuvalt riiklikust õppekavast.

2.1. Eesti veebiajakirjanduse arenguloo kaardistamine

Tugimaterjali koostama hakates oli esmane küsimus see, milline osa Eesti veebiajakirjanduse arenguloost on veel katmata. Varasematest töödest otsisin ka sisendit küsimusele, milliste väljaannete ajakirjanikke ja arendajaid võiksin oma tugimaterjali jaoks intervjuuerida.

Aastani 2003 on veebiuudiseid Eesti ajalehtedes uurinud Inno Tähismaa, aastani 2007 on Eesti veebiajakirjanduse arengu oma bakalaureusetöös kirja pannud Mari Rebane. Tähismaa (2003) keskendub oma töös eelkõige Äripäeva kogemusele, kuid ajalehe töötajaid intervjuerinud ei ole. Rebane (2007) on intervjuerinud toonaste teiste suurimate väljaannete – Postimehe, Eesti Päevalehe, SL Õhtulehe, Delfi ning Mega portaali esindajaid. Holger Roonemaa (2007) on bakalaureusetöö raames uurinud Eesti Päevalehe (EPL) veebikeskkonna artiklite loetavust ning intervjuerinud toonaseid EPL-i paber- ja veebiväljaannete peatoimetajaid. Saks (2011) on põhjalikult uurinud toimetamiskultuuri ja -praktika kujunemist aastani 2005 ning käsitleb seejuures ka veebiväljaannete arengut.

Aastani 2007 on nendele töödele põhinedes võimalik Eesti veebiajakirjanduse arengusuundadega tutvuda. Rebane (2007: 4) selgitab, et Eesti suurimad ajalehed alustasid oma võrguväljaannetega 1990ndate aastate keskel ning jagab veebiajalehtede arengu kolmeks ajajärguks. Esmalt staatiline paberlehe peegeldus internetis aastatel 1995–1999; seejärel lisandus paberlehe peegeldusele uudised ja kommenteerimisvõimalus aastatel 1999–2005. Aastast 2005 iseloomustab ta veebiväljaandeid kui iseseisevaid väljaandeid, mis on kasvatud uudisportaali mõõtmetesse ning milles pakutakse paberlehest erinevat sisu. Veebiajakirjandust uurinud (Tähismaa, 2003; Rebane, 2007; Roonemaa, 2007; Saks, 2011) tõstavad esimeste veebiuudiste tootjana esile Eesti Päevalehte, Äripäeva ja Postimeest. Esimese võrguväljaande jõulise arendajana märgib Rebane (2007: 4) Postimeest ning Eesti esimeste ainult internetis levivate meediakanalitena Delfit ja Mega portaali. Delfiga kaasnevat kommentaariumi nimega Delfi@comment nimetab ta lausa murranguliseks (Rebane, 2007: 4).

Postimehe ja Eesti Päevalehe veebiuudiste kvaliteeti on omavahel võrrelnud Nikkolo (2006). Töös sissejuhatuses kirjeldab Nikkolo (2006: 4–5) põgusalt mõlema ajalehe võrguväljaandeid, veebitoimetuse tööd ja katsetusi tasuliste uudistega.

Tähismaa (2003) on esimesena Eesti veebiajakirjanduse uurijatest analüüsinud ka *online* kannibalismi ilmingud Eesti ajakirjanduses ehk seda, kuidas internetist tasuta loetavad uudised vähendavad paberlehtede loetavust ja reklaamituluseid. Nimetatud tööd annavad nii sissevaate ajalehtede võrguväljaannete arengusse kui toonaste veebitoimetuste töösse aastani 2007, kuid nende eesmärk pole terviklikult Eesti veebiajakirjanduse arengut kaardistada.

Järgnevate aastate jooksul muutub veebiajakirjandus ja -ajakirjanike töö teadustöodes üha aktuaalsemaks, näiteks on veebiajakirjanike tööd mõjutavaid tegureid uurinud Lehest (2012). Seejuures jääb veebiajakirjanduse arenguloo kaardistamine tagaplaanile. Aastal 2018 täiendab Himma-Kadakas oma doktoritöös oluliselt Eesti veebiajakirjanduse ajalugu ning tõdeb Tähismaale (2003), Rebasele (2007) jt viidates, et süstemaatilisi ülevaateid Eesti veebiajakirjanduse arengust on vähe.

Aastaid 2000–2008 iseloomustab Himma-Kadakas (2018) kui üleminekuperioodi trükimeediast veebimeediale. Märkimisväärse lisandusena veebiajakirjanduse loosse toob ta sisse ka Eesti Rahvusringhäälingu (ERR), mis aastal 2006 alustas samuti veebis sisu avaldamist. Aastaid 2008–2012 kirjeldab Himma-Kadakas (2018: 19–21) kui kiirete ja odavate uudiste tootmisaega. Alates 2012. aastast võib järjest rohkem näha, kuidas veebiplatvormid hakkavad oma tõelist potentsiaali näitama ning veebiajakirjandust hakatakse traditsioonilise ajakirjandusega üha võrdväärsemaks pidama (Himma-Kadakas, 2018: 21–22).

Viimastel aastatel on ümmarguste sünnipäevanumbrite valguses hakanud ka väljaanded ise oma arenguloole tagasivaateid tegema, näiteks Delfi 22. sünnipäeva puhul ilmus meenutus „Senikuulmata lood Delfi telgitagustest“ (2021). Samal aastal tegi Pakats (2021) ülevaatliku loo Delfi ajaloost koos visuaalidega, kus teiste hulgas jagasid värvikaid kirjeldusi Vilja Kiisler, Kerttu Pass ja Urmo Soonvald. Kuna Delfi alustaski veebiväljaandena, on need lood heaks peegelduseks Eesti veebiajakirjanduse loost ja arengust. Näiteks ERR-i kodulehel on Rahvusringhäälingu tegemised faktiliselt aastate kaupa välja toodud, kuid aastat 2006, mil veebis esmakordselt sisu avaldamist alustati, pole välja toodud. Aastal 2008 on ära märgitud rahvusringhäälingu uudisteportaalide uuenemine ning ETV24 nimetuse muutumine ERR-i

uudisteks (ERR, 2008), kuid rohkemat kui veebilehtede tekkimise põgusat äramärkimist ei leidu ka teiste suuremate väljaannete kodulehtedel.

Varasemate allikatega tutvununa võin öelda, et materjali, mis kaardistaks ära Eesti veebiajakirjanduse arenguloo selle arengut kujundava ajakirjaniku või meediamaja juhi vaatepunktist, pole pärast aastat 2018 kokku pandud. Tugimaterjali eesmärk on anda arengulugu edasi just ekspertide perspektiivist, koguda kokku arenguloo sees olnud inimeste kogemused ja lood. Seejärel esitada need nii, et õpetajad saaksid ennast arengulooga kurssi viia ja soovi korral tugimaterjali oma tundides kasutada.

Varasematele allikatele tuginedes otsustasin, et veebiajakirjandusest tervikliku pildi loomiseks pean intervjuerimisvalimi koostama nii, et sinna kuuluks ajakirjanikke ja meediamajade juhte kõigist eelmainitud Eesti suurematest meediaväljaannetest. Samas on mitmete toonaste peatoimetajate ja ajakirjanike seisukohti eelnevatest töödest võimalik juba lugeda. Tugimaterjali jaoks ajakirjanikest valimit koostades püüdsin seega vältida samade allikate kordamist, et minu tööst tuleks välja ka seni kaardistamata seisukohti.

2.2. Meediapädevuse õpetamise vajaduse väljaselgitamine

Eesti veebiajakirjanduse arenguloo varasemate allikatega tutvumine andis mulle infot, milliseid ajakirjanikke peaksin intervjuerimiseks valima ning keda on juba varemalt intervjueritud. Tugimaterjali teine oluline osa oli ka meediapädevuse teemade katmine, et materjalist oleks gümnaasiumi eesti keele õpetajatele päriselt kasu. Seega püüdsin enne tugimaterjalisse meediapädevuse teemade planeerimist mõista, milline on meediapädevuse tase Eesti noorte seas. See teadmine aitaks mul paremini mõista, millised võivad olla meediapädevusega õpetamisega seotud murekohad ehk millistest pädevustest noortel puudu on.

Eesti noorte infovajaduste analüüsiga (Turu-uuringute AS, 2023) tutvudes selgus, et Eesti laste ja noorte digipädevus on keskmiselt kõrgel tasemel, kuid sisuloome ja infootsimise oskused vajavad arendamist. Kuigi noored peavad info leidmist valdavalt lihtsaks, tunnevad nad, et info üleküllus muudab usaldusväärse ja olulise info välja sõelumise keeruliseks. Uuringust (Turu-uuringute AS, 2023) selgub ka, et kuigi peamiseks info otsimise allikaks on noorte puhul

internet, kontrollivad nad leiduva info usaldusväärsust pigem harva. Samas sotsiaalmeediat peavad ligi pooled uuringus osalenud noortest usaldusväärseks infokanaliks.

Meediapädevuse teemasid tõstatakse ka ajakirjanduses. Näiteks küsib Delfi peatoimetaja Urmo Soonvald (2024), kas ajastul, kui iga sõna, kaader ja heli võib olla loodud valetamiseks, suudavad noored ajakirjandusel, sotsiaalmeedial ja propagandal vahet teha. Soonvald (2024) leiab, et pädevuste treenimist peab alustama peab koolist, sest kodudes on vähenemas arusaam, kuidas ajakirjanduslikku informatsiooni pahatahtlikust müra eristada.

Nagu selgus ka Ivask jt (2024) artiklist Õhtulehes, tegeletakse meediapädevuse tõstmisega riiklikul tasemel. Meediapädevuse edendamiseks on Riigikantselei koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga koostanud meediapädevuse riikliku tegevuskava aastateks 2024–2026. Meediapädevuse all peetakse kava järgi silmas teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis on vajalikud pidevalt muutuv info- ja tehnoloogiakeskkonnas tegutsemiseks (Meediapädevuse..., i.a: 5). Tegevuskava üheks peamiseks sihtrühmaks on lapsed ja noored (Meediapädevuse..., i.a: 10) ning kavas tuuakse välja meediavaldkonna spetsialistide koostöö vajadust haridusasutustega, et jagada oma teadmisi ja kogemusi meediapädevuse õpetamisel (Meediapädevuse..., i.a: 17).

Nüüd tekkis küsimus, milliseid meediapädevusega seotud oskusi gümnaasiumiõpetajad õpilastele õpetama peavad. 2023. aasta märtsis jõustusid Eestis uuendatud riiklikud õppekavad, kus meediapädevuse arendamise põhimõtted mängivad olulist rolli kõigis õppeainetes (Ivask jt, 2024). 2023. aasta uuendusega on eesti keele kursuste alla lisatud kursus „Meedia ja mõjutamine“, mille peavad läbima nii eesti kui vene õppekeele klassis õppivad gümnaasistid (Vabariigi Valitsus, 2023). Kokkuvõttes antakse gümnaasiumi keeletundides süsteemne ülevaade antakse meediast ja mõjutamisest; käsitletakse reaalsuse konstrueerimist meedia vahendusel ning selgitatakse ajakirjanduseetikat. Käsitletakse reklaami ja selle mõjutamisvõtteid, elektroonilist meediat ja selles tekkinud uusi suhtlusvõimalusi ning nendega seotud ohte (Vabariigi Valitsus, 2023: 5).

Õppekavaga tutvudes selgus, et selleks, et õpilastele laiapõhist meediaõpetust anda, peab gümnaasiumi eesti keele õpetaja ka ise omama laialdasi ja ajakohaseid teadmisi meediast ja selle toimimisest. Näiteks „Meedia ja mõjutamise“ kursust õpetades peavad õpetajad oskama õpilasi suunata meediatekstist argumente ja mõjutamisvõtteid leida, vajalikud on ka reklaami

analüüsimise oskused. Lisaks peab õpetaja oskama tunda eri meediakanaleid, analüüsima nende erijooni, iseloomustama erinevaid meediažanre, aga hindama kriitiliselt ka meediamanipulatsioone, tundma ära propaganda, libauudised ja müüdi loome. Vajalik on oskus kriitiliselt oma meediakäitumist analüüsida (Vabariigi Valitsus, 2023: 7–8).

Soovisin täpsemalt teada saada, kuidas eesti keele õpetajad oma tundides meediapädevusi õpetavad. Selleks leppisin oktoobri lõpus kokku intervjuu endale tuttava gümnaasiumiastme eesti keele õpetajaga. Palusin tal selgitada, milliseid küsimusi tal meediapädevusi õpilastele õpetades tekib. Nagu ka õpetajad Ivaski jt (2024) artiklis, tõusis ka intervjuus esile probleem, et õpetajad ei saa meediapädevusi õpetades kõigile soovitud veebilugudele ligi, sest veebilood on tihti tasulised. Samuti ei saa tasulistele veebilugudele ligi õpilased. Õpetaja selgitas veel omapoolset vaatepunkti, et ei soovi veebilugusid tundides kasutada nendes leiduvate kirjavigade, korduvate allikate ja eksitavate peakirjade tõttu (Sammler, 2024).

Kokkuvõttes andis õppekavaga tutvumine ning intervjuu õpetajaga mulle olulise sisendi nii tugimaterjali struktuuri (vt Tabeli 1) kui intervjuukava (vt Lisa 4 ja Lisa 5) koostamiseks. Kui tean, mida õpetajad peavad koolis õpetama, siis tean ka, milliseid teemasid tugimaterjalis katta ning mida intervjuudes küsida. Seega planeeringi intervjuukavasse selliseid küsimusi, mis aitaksid õpetajatel neid meediapädevustega seotud teemasid veel paremini mõista, mida nad õpilastele ise selgitama peavad. Olles tutvunud Ivaski jt (2024) intervjuueeritud õpetajate küsimustega ning ka ise eesti keele õpetajat intervjuueerinud, tekkis idee koostada tugimaterjali juurde eraldi plokk kriitiliste ja korduma kippuvate küsimustega, millele ajakirjanikud saaksid intervjuudes omapoolseid vastuseid anda. Edaspidi nimetan seda plokki veebiajakirjanduse müütide plokkiks.

2.3. Projekti eesmärgistamine ja ajakava

Peatükkides 2., 2.1. ja 2.2. välja toodud info põhjal määrasin tugimaterjalile põhilise sihtrühma: gümnaasiumiastme eesti keele õpetajad, kes riiklikust õppekavast lähtudes peavad õpilastele meediapädevusi õpetama. Tugimaterjali videoklipid soovisin koostada nii, et neid saaks ka

eraldiseisvalt tunnis kasutada. Seega pidin teise sihtrühmana teadvustama ka gümnaasiumi õpilasi.

Eeltöö põhjal püstitasin endale tugimaterjali koostamiseks pidepunkti:

- 1) tugimaterjal peab tutvustama Eesti veebiajakirjanduse arengulugu ajakirjanike ja meediamajade juhtide vaatepunktist;
- 2) tugimaterjal ei pea andma Eesti veebiajakirjanduse kohta ilmunud varasematest allikatest kõikehõlmavat ülevaadet, vaid toetama õpetajat gümnaasiumi riiklikusse õppekavasse kuuluvaid meediapädevuse teemasid õpetades.
- 3) tugimaterjal peab sisaldama nii iseseisvaid tekste kui audiovisuaalseid intervjuuklippe, mida õpetaja saab soovi korral tundide rikastamiseks kasutada. Videoklipid peavad olema monteeritud selliselt, et neist aru saamiseks ei peaks tingimata tugimaterjali tekstiosa läbi lugema;
- 4) tugimaterjal ei pea katma kogu gümnaasiumi eesti keele riiklikku õppekava kursust „Meedia ja mõjutamine“, vaid neid teemasid, mida saab seostada veebiajakirjandusega;

Selleks, et kõik need punktid täita, lõin tugimaterjali algse ülesehituse plokkide kaupa. Plokkide teemad tulenesid gümnaasiumiastme eesti keele riiklikust õppekavast ning plokiid plaanisin sisustada intervjuudest saadud infoga (vt valimi koostamist ptk 3.1.). Tabel 1 iseloomustab tugimaterjali algset ülesehitust.

Tabel 1. Tugimaterjalile algne ülesehitus plokkidena

TEEMAD GÜMNAASIUMI RIIKLIKUST ÕPPEKAVAST (Vabariigi Valitsus, 2023: 7–8)	PLOKK	SISU
Õpilane tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre.	I: Eesti veebiaja- kirjanduse ajajoon	Eesti veebiajakirjanduse sünni- ja arenguloo tutvustamine visuaalse ajajooni abil, millele on märgitud Eesti veebiajakirjanduse arengus olulised ja märgilised sündmused. Info saan intervjuudest ajakirjanikega.
Õpilane selgitab teksti autori eesmärgi ning motive;	II: Veebiloo teekond ideest	Veebiloo loometeekonna tutvustamine ning ajakirjaniku

Õpilane eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist; Õpilane eristab privaatsset ja avalikku informatsiooni.	avaldamiseni	tööeetika avamine. Info saan intervjuudest ajakirjanikega.
Õpilane tunneb tänapäevast teabekeskonda ja selle arengut kujundavaid protsesse.	III: Meedia ärimudel ja selle muutumine	Meedia ärimudeli ja selle muutumise tutvustamine. Auditooriumi eripära selgitamine. Info saan intervjuudest ajakirjanikega.
Õpilane selgitab teksti autori eesmärgi ning motiveerimise; Õpilane eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist.	IV: Veebiloo loomisprotsess	Ajakirjandushuvilise või õpetajaga veebiloo protsessi läbi tegemine arutlusküsimuste ja harjutuste näol. Info saan intervjuudest ajakirjanikega, vajadusel kaasan eksperte Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudist.
Õpilane analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel; Õpilane hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda ja libauudised; Õpilane analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist.	V: Veebi-ajakirjanduse müüdid	Veebiajakirjandusega seotud kriitilised ja korduma kippuvad küsimused ja nende selgitamine ajakirjaniku vaatepunktist. Info saan gümnaasiumi riiklikust õppekavast (Vabariigi Valitsus, 2023), Õhtulehe artiklist (Ivask jt, 2024) intervjuust õpetajaga (Sammler, 2024).

Järgmise sammuna panin paika esmase ajakava. Lõpliku koondajakava olen lisanud Lisasse 6. Ajakava eel tegime tiimis kokkulepped järgnevate kohtumiste ja üldise suhtluse kohta. Suhtluses olime paindlikud, saades kokku nii füüsiliselt, videokõnede kaudu kui suheldes ühises vestlusaknas.

Tugimaterjali esialgne ajakava vahemikuks oktoober 2024 kuni mai 2025:

oktoober – projekti eesmärkide ja struktuuri paikapanek, ajakirjanike valimi koostamine ja intervjuukutse koostamine. Eeltöö: eelnevate veebiajakirjanduslike tööde ja riikliku õppekavaga tutvumine;

november – intervjuukutsete väljasaatmine ning intervjuerimisgraafiku koostamine, intervjuukava ettevalmistamine ja viimistlemine, intervjuude läbiviimine;

detsember – intervjuukavade ülevaatamine ja täiendamine, vajadusel lisaintervjuude kokkuleppimine ja läbiviimine;

jaanuar – intervjuutekstide transkribeerimine ja toimetamine, videoklippide valimine teemaplokkide juurde;

veebbruar – tekstide kirjutamine ja toimetamine, videote monteerimine, projekti aruandluse koostamine;

märts–aprill – tugimaterjali avaldamine ja levitamine, magistriprojekti kaaskirja kirjutamine;

mai–juuni – magistriprojekti kaaskirja viimistlemine ja kaitsmine.

2.4. Refleksioon projekti eeltöö faasile

Peamiseks märksõnaks minule toimetajana selles faasis oligi eeltöö tegemine. Projekti esimeses faasis tundus mulle minu roll lihtsasti hoomatav, seega ei näinud ma vajadust ka seda enda jaoks täpsemalt defineerida.

Kõigepealt kaardistasin enda jaoks kõik vajalikud tegevused. Koostasid endale nimekirja tegevustest, mis tuleb ära teha ning määrasin kindlad tähtajad. Tegin tiimikaaslaste koostatud eelmiste artiklite kohta uurimistööd, tutvusin gümnaasiumi riikliku õppekavaga ning intervjuerisin gümnaasiumi eesti keele õpetajat.

Samal ajal pidin infot koguma ka projekti järgmise faasi ehk intervjuerimise jaoks. Lisaks õppekavale andis olulist sisendit intervjuukava jaoks varasemate Eesti veebiajakirjandust puudutavate varasemate töödega tutvumine – pole ju mõtet uurida seda, mida on juba küsitud. Märkisin endale üles varem käsitletud teemad ja ajakirjanike nimed, keda on juba intervjueritud ning kogusin ideid valimi moodustamiseks.

Küsisin juhendajalt hulga küsimusi eelnevate artiklite ja tegevuste kohta, et enda jaoks paika panna, milline on tugimaterjali vajadus ja milliseid muresid see lahendada peaks. Hakkasin ka tegema päevikulaadseid sissekandeid ja koosolekute protokolle, et saaksin hiljem oma kogemuste pealt reflekteerida.

Tagasivaates jään projekti esimese faasiga rahule, sest oktoobris 2024 projektiga liitudes oli minul kui kõige uuemal meeskonnaliikmel vaja ennast kohe paljude uute temadega kurssi viia. Eeltöö faasis kogutud info põhjal panin paika tugimaterjali pidepunktid ja sihtrühma ning lõin algse ajakava ja ülesehituse.

Et selles faasis tegin projekti eeltööd valdavalt üksi, oli minu jaoks oluline ka tiimi liikmeid ühises infoväljas hoida. Korraldasin koosolekuid ning tegin regulaarselt ülevaateid projekti seisust ja edasiminekutest. Toimetaja rolli juures hoidsin ka üliõpilase rolli ning lubasin endal küsida, kui vajasin abi.

3. II FAAS: INTERVJUUDE LÄBIVIIMINE

Eeltöö faasis viisin end projekti „Teadmistega valeinfo vastu“ eelmiste osadega kurssi ning tegin tugimaterjali loomiseks vajaliku taustatöö. Seejärel seadsin tugimaterjalile pidepunktid, struktuuri ning tegutsemise ajakava. Selles peatükis ehk projekti II faasis kirjeldan kõiki tegevusi, mis olid seotud intervjuuerimisega. Nendeks olid valimi ja intervjuuerimisgraafiku koostamine, intervjuukava loomine ning intervjueerimine. Peatüki lõpus reflekteerin nende tegevuste üle.

3.1. Intervjueeritavate valimi ja intervjueerimisgraafiku koostamine

Valimi koostamisel arvestasin, et kõik materjali teemaplokid saaksid kaetud. Selleks, et luua ülevaadet Eesti veebiajakirjanduse arenguloost, otsustasin intervjuuerida ajakirjanikke igast Eesti meediamajast. Et veebiajakirjanduse sünnilugu saaks kaetud, pidi valimisse kuuluma nii ajakirjanikke, kes on veebiajakirjanduses pikalt töötanud kui ka juhtival positsioonil töötavaid peatoimetajaid ja meediamajade juhte, kes on olnud veebiajakirjandust puudutavate otsuste tegemiste juures ning kes hoomaksid suuremat pilti. Seega oli minu eelistus intervjueerida toonasel ajal meediamajades kõige vastutusrikkamaid ülesandeid täitnud ajakirjanikke, ideaalsid peatoimetajaid ja veebiportaalide eest vastutavaid toimetajaid või nõ käimalükkajaid. Kuna esimesed veebiväljaanded alustasid Eesti ajalehtede juures juba 1990ndatel, oli tarvis valimisse lisada ajakirjanikke, kes olid juba sel ajal tegevad. Kindlasti soovisin kaasata ka Eesti Meediaettevõtete Liidu esindaja, kes oskaks lahti selgitada meediamajanduse toimimist. Meediamajanduse oluline osa on ka avalik sektor, seega lisasin valimisse Eesti Rahvusringhäälingu veebiuudiste juhi.

Neid kriteeriume arvesse võttes koostasid esimese valimi, millesse kuulus kuus ajakirjanikku kõigist Eesti suurematest meediamajadest. Juhuks, kui esmasest nimekirjast ajakirjanikud kutsele ei vasta või osalema nõus pole, koostasid ka lisanimekirja esindajatega kõigist meediamajadest. Kui esmase valimi puhul püüdsid neid informante vältida, kes on juba eelnevates töodes või muudes allikates veebiajakirjanduse teemal sõna võtnud, siis varunimekirja julgesid neid lisada. Sel juhul plaanisin intervjuukavasid individuaalselt kohandada nii, et varasemad küsimused võimalusel ei korduks.

Esmast nimekirja koostades tegin kindlaks kõikide valimisse kuuluvate ajakirjanike praegused töökohad ja tegevusalad. Esimene suurem otsustuskoht tekkis siis, kui lugesin meediast, et ühe esmasesse nimekirja kuuluva ajakirjaniku tervislik seisukord on halvenenud. Otsustasin, et kirjutan tema asemel esmajoones lisanimekirjas olevale kahele ajakirjanikule, kes olid samal ajal ühes toimetuses töötanud ning kes olid taustatöö alusel minu hinnangul võrdväärset informandid. Nii tõusis ajakirjanike arv esmasest valimis kuuelt seitsmele.

Seejärel koostas e-kirja, milles tutvustasin projekti ja selle eesmärgi (vt Lisa 1) ning saatsin esimese ringi intervjuukutseid välja. Kutsele lisasin ka esmased kuupäevad ja kellaajad, mis kogu võtteriimile intervjuude salvestamiseks sobiksid. Pakkusin võttepaigaks Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudi stuudiot, lisaks pakkusin, et võime oma tehnikaga ka Tallinnasse sobivasse võttepaika intervjuud salvestama sõita.

Püüdsin võimalikult palju intervjuusid ühele võttepäevale kokku lükata, et Tallinnasse sõite ei oleks liiga palju, sest kogu tiim asus Tartus. Graafikut koostades lähtusin nii enda kui teiste tiimiliikmete vajadustest. Ajaliselt pidi intervjuude vahele jääma piisavalt aega nii ühest kohast teise sõiduks, tehnika ülespanemiseks kui ka mahavõtmiseks. Selleks, et intervjuueeritavate aega mitte raisata, pidime intervjuukohas kindlasti vähemalt pool tundi varem kohal olema, et intervjuuaja saabudes oleks valgus- ja salvestustehnika juba valmis. Võttepäeval pidin kogu tiimile leidma aja ka lõunapausiks, puhkamiseks ning järgmiseks intervjuuks valmistumiseks.

Esimesele kutseteringile, millega saatsin välja seitse kutset, vastasid peaaegu kõik ajakirjanikud, vastamata jättis üks. Kuuest vastanust viis andis kohe positiivse vastuse. Hakkasin nendega graafikut paika panema. Minu üllatuseks oli mitu ajakirjanikku valmis juba nädala pärast intervjuu tegema. Intervjuueeritavad eelistasid kõik Tallinnas intervjuude salvestamist. Küll aga polnud mul Tallinnas pakkuda stuudioruume intervjuude salvestamiseks. Seega küsisin, kas intervjuueeritavad saaksid salvestamiseks pakkuda oma uudistoimetuste ruume. Selgitasin, et selleks, et videod tuleksid ühtlase ja hea kvaliteediga, vajame hästi valgustatud ja vaikset ruumi. Ruumiprobleem lahenes, sest intervjuueeritavad olid nõus oma toimetuse ruume salvestamiseks pakkuma.

Graafiku paikapanekus esines ka mõningaid viperusi, näiteks oli üks intervjuueeritav kuupäeva ja kellaaja valesti üles märkinud. Õnneks võttis ta kohe ühendust ning pakkusin talle uut aega. Lisaks oli ühe intervjuueeritavaga mure ruumi osas. Alguses tundus kohatu meediamajade

juhtidelt teises majas töötava ajakirjaniku jaoks salvestusruumi paluda. Kuna olin mitme intervjueeritavaga selleks ajaks ruumidest rääkinud ning saanud neilt positiivset ja julgustavat tagasisidet, siis palusin ruumide osas abi ning nad olid kohe nõus oma ruume ka teiste ajakirjanike intervjuerimiseks pakkuma.

Üks ajakirjanikest vastas esimesel korral intervjuule eitavalt. Tegemist oli ajakirjanikuga, kelle olime valinud lisanimekirjast ning teine informant, kellele olime samast meediamajast kutse saatnud, ei olnud sellele ka pärast korduskirja vastanud. Seega oli ühe meediamaja vaatepunkt veel katmata. Pärast sõbralikku kirjavahetust eitavalt vastanud ajakirjanikuga tema pakkumise üle, et ehk võiksim materjalis hoopis tema varasemaid meenutusi kasutada, otsustas ta, et sooviks siiski intervjuu anda. Seega oli valim koos ning kõigi kuue ajakirjanikuga said intervjuude ajad novembrikuusse kokku lepitud.

Lõplikku valimisse kuulusid (tähestikulises järjekorras):

- **Priit Hõbemägi** on alates aastast 1993 peatoimetajana kokku puutunud mitmete Eesti ajalehtedega (Eesti Ekspressi peatoimetaja 1993–1996 ja 2006–2011, Õhtulehe peatoimetaja 1998–2000, Eesti Päevalehe peatoimetaja 2001–2006, Postimehe peatoimetaja alates 2022) ja omab tänu sellele väga laia kogemustepagasit nii paber- kui veebiväljaannete kohta. On juhtinud ka Mega portaali ning tegutsenud ajakirjandusõppejõuna;
- **Vilja Kiisler** praegune töökoht Delfi, samas on ta Delfis töötanud ka selle algusaastatel 2000–2012, mistõttu oskab kirjeldada veebiportaali käimalükkamisega seonduvaid aastaid. Töötanud ajakirjanikuna ka Äripäevas (2012–2018) ning Postimehes (2018–2019);
- **Urmet Kook** saab avada avalik-õigusliku meedia kogemusi, sest on Eesti Rahvusringhäälingu veebiuudiste ja -portaalide juht alates aastast 2017. Varasemalt Eesti Rahvusringhäälingu uudistejuht aastatel 2007–2017;
- **Väino Koorbergil** on pikaajaline peatoimetajakogemus Õhtulehest (2000–2016), samas saab avada Eesti Meediaettevõtete Liidu tegevjuhina (alates 2024) ka laiemat olukorda Eesti meediaturul, selgitada meedia ärimudelit ja selle muutumist;
- **Igor Rõtov** oli Äripäeva peatoimetaja ja tegevjuht aastatel 1992–2007, alates 2007. aastast Äripäev AS peadirektor;

- **Martin Šmutov** on Õhtulehe peatoimetaja alates aastast 2016, kuid juhtinud ka veebiväljaannet Õhtuleht.ee. Aastatel 2003–2012 töötanud ajalehes Postimees ning olulist rolli mänginud seltskonnaportaali Elu24 käimalükkamise juures.

3.2. Intervjuukava koostamine ja intervjueerimine

Tugimaterjalide jaoks kogusin sisendit poolstruktureeritud intervjuude kaudu, sest nende läbiviimisel saab muuta küsimuste järjekorda ja küsida täpsustavaid küsimusi (Lepik jt, 2014). Samas võib intervjuusid nimetada ka eksperdiintervjuudeks (Lepik jt, 2014; Eljand-Kärp, 2024: 40), sest viisin need läbi ajakirjanikega, kelle kogemused selle ala eksperdina mulle tugimaterjali koostamise jaoks huvi pakkusid ning kellelt soovisin Eesti veebiajakirjanduse kohta faktiteadmisi koguda. Kuna ülesanne oli koguda inimeste mälestusi ja kogemusi minevikust, siis saatsin intervjueeritavatele ka intervjuu teemaplokid ette, et neil oleks võimalik end intervjuuks ette valmistada. Selle soovitusi sain juhendajalt ning see toimus, sest nii mõnegi intervjuu puhul oli näha, et intervjueeritavad olid end intervjuu jaoks ette valmistanud ning paberilehele aastaarve ja fakte üles märkinud.

Koostas algse intervjuukava (vt Lisa 3), mida juhendaja suunamisel täiustama hakkasin. Intervjuukava koostades lähtusin sellest, et kõik tugimaterjali teemad saaksid kindlasti intervjuudega kaetud. Seejärel täiustasin kava küsimustega, mille olin üles märkinud veebiajakirjandust puudutavaid töid lugedes ning õppekavaga tutvudes. Viimaks lisasin nn müütide ploki küsimused, mida olid tõstatanud õpetajad, kes osalesid Õhtulehe (Ivask jt, 2024) artiklis ning mille olin lisaks kokku kogunud lähtuvalt õppekavast ja õpetajaga tehtud intervjuust. Unustada ei tohtinud ka seda, et tugimaterjal oli osa suuremast projektist, mida toetas USA saatkonnale Eestis. Projektiga tutvudes tegin kindlaks, et tugimaterjali sisu vastaks projekti eesmärkidele ehk edendaks meediapädevusi.

Kokkuvõttes viisin valimisse kuuluvate veebiajakirjanduse asjatundjatega novembris 2024 läbi kuus retrospektiivset poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuud kestsid 60–90 minutit. Kõik intervjuud said võtetiimi poolt edukalt nii pildis kui häältesalvestatud. Intervjuude juures viibis ka minu juhendaja, kes tegi intervjuu jooksul märkmeid ning küsis vajadusel lisaküsimusi, mis intervjuu jooksul tõstusid ning millele mina polnud veel tähelepanu juhtinud. Intervjuud viisin

aga algusest lõpuni läbi mina ning juhendaja küsis vaid üksikutel juhul intervjuu lõpus 1–2 täiendavat küsimust. Selline rollijaotus oli vajalik selleks, et kasutaksime intervjuueeritava aega võimalikult kompaktselt ning et tugimaterjali teemad saaksid intervjuudega kindlasti kaetud.

3.3. Refleksioon II faasile

Intervjuueerimisgraafiku ja intervjuukutse koostamine

Selles faasis eeldas toimetajatöö minult nii valimi kui intervjuugraafiku koostamist, lisaks intervjuukava koostamist ja intervjuude ise läbiviimist.

Intervjuueeritavatega suhtlemine ja graafiku loomine oli minu jaoks II faasis lihtne osa, sest organiseerimisega olen magistriõpingutel jooksul ja eelnevalt palju kokku puutunud. Et töömudel oli minu jaoks tuttav, koostasid endale detailse tabeli, milles oleks ülevaade kõikidest kuupäevadest, kellaaegadest, nimedest ja muust infost. Intervjuukutsete koostamisest olime varemalt rääkinud ainetes „Magistriseminar I ja II“, samuti oli palju kasu aines „Praktiline ristmeedia“ tehtud intervjuudest teadlastega. Selles aines intervjuukutseid koostades olin õppinud, et kirjas peab sisalduma selge üleskutse ja intervjuu eesmärk. Püüdsin võimalikult selgelt sõnastada, et intervjuuga nõustudes saavad nad anda oma panuse Eesti veebiajakirjanduse arenguloole kirjapanekusse.

Suhtusin intervjuukutsesse nagu uuringukutsesse ning ei näinud vajadust saata eraldi informeeritud nõusoleku vormi. Oletasin, et kuna kutses on selgelt kirjas, et tugimaterjal tuleb veebipõhine ning võetakse üles nii helis kui pildis, siis nõustuvad intervjuueeritavad kutsele jaatavalt vastates salvestiste kasutamisega tugimaterjaliga (vt Lisa 1). Säilitasin kirjavahetuse kõigi intervjuueeritavatega, lisaks selgitasin iga intervjuu alguses suuliselt tugimaterjali eesmärki ja viisi, kuidas intervjuud edasi kasutan.

Intervjuumaterjali analüüsidest mõistsin, et salvestatud intervjuudel on Eesti veebiajakirjanduse arenguloos oluline roll ning mõistlik oleks salvestused arhiveerida. Seega võtsin intervjuueeritavatega uuesti ühendust ning küsisin neilt kirjaliku loa ka intervjuusalvestiste Tartu Ülikoolis arhiveerimiseks ja õppematerjalina taaskasutamiseks (vt Lisa 2). Kuna intervjuudes on rohkem infot kui tugimaterjalisse mahtus, võib edaspidi olla mõnel uurijal soov neid intervjuusid

kasutada. Kõik intervjueeritavad kinnitasid digiallkirjaga oma nõusolekut, intervjuud säilitatakse Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste instituudi stuudios.

Suhtlus intervjueeritavatega

Minu eesmärk selles faasis tegutsedes oli, et kõik detailid oleksid enne intervjuu toimumist selged ja paigas. Paar päeva enne intervjuu toimumist saatsin ka meeldetuletava e-kirja. Selleks, et intervjuu hõlpsamini sujuks, olin lubanud teemaplokid ette saata. Püüdsin teha seda võimalikult aegsasti, võttes kuulda juhendaja nõuannet, et retrospektiivse intervjuu puhul on oluline, et inimene saaks enne intervjuud minevikku, fakte ja aastaarve meenutada. Hiljem nägin, et ajakirjanikud olid end ette valmistanud ning toetusid intervjuus enda tehtud eeltööle.

Püüdsin nii intervjuukutses kui hilisemas suhtluses intervjueeritavaid häälestada, et intervjuud tehes tugimaterjali sihtrühma silmas peaksime. Seega hoiatasin intervjueeritavaid ka sõbralikult ette, et küsin neilt ajakirjanikutöö kohta palju täpsustavaid küsimusi ja palun ka mõisteid lahti selgitada, kui intervjueerijana tunnen, et selgitus oleks sihtrühmale vajalik.

Õppisin ka, et kui intervjueeritav keeldub intervjuud andmast, siis tasub see vastus mõistvalt vastu võtta ning teda ikkagi tema aja ja soovitude eest tänada. Kui kirjavahetus positiivsel noodil jätkub ja intervjueeritavale oma töö teemat veel rohkem avada ning veelkord üle selgitada, miks just tema panus on töösse väga vajalik, siis võib intervjueeritav ümber otsustada ja positiivse vastuse anda.

Sain teada, et kasulikke infokilde võib välja tulla ka intervjuudele eelnevatest või järgnevatest vabas vormis vestlustest. Näiteks julgustas üks intervjueeritav ka Delfi esimese peatoimetajaga ühendust võtma, keda valimis sel hetkel ei olnud. Kokkuvõttes jäi intervjuu küll intervjueeritava haigestumise tõttu ära, kuid selguse mõttes soovin välja tuua, et intervjuu oli detsembris kokku lepitud.

Intervjuugraafikuid kokku leppides ja transporti korraldades sarnasid minu toimetajategevused teletöö produtsendi tegevustega. Tegin ise ära kogu vajaliku tausta- ja eeltöö selleks, et saaksin intervjuusid tegema minnes võtetiimiga lihtsalt kohale minna ja intervjuerimisele keskenduda. Võtetiimi tehnilised ülesanded (pilt, heli, valgus) mind ei puudutanud.

Intervjueerides tuli ette ka üks küsimus, millele ma polnud osanud ette mõelda. Nimelt küsis üks intervjueeritav enne intervjuud, kas me tema nina ei puuderdagi. Mõistsin, et oleksin intervjuusid kokku leppides ka sellele pidanud mõtlema. Seega soovitan, et sarnast mudelit korrates tuleb end ka selliseks küsimuseks ette valmistada ning kas lisada võtetiimi vastavate oskustega inimene või ise endale kaamerameigi põhimõtted selgeks teha. Kuna kõik kuus intervjuud said graafikujärgselt salvestatud ja viperusi ei tekkinud, siis võisin selles faasis enda tööga rahule jääda.

Rollijaotus intervjueerimisel

Ajakirjandustudengina oli Eesti professionaalsete ajakirjanike ja meediamaja juhtide intervjueerimine minu jaoks suur väljakutse. Varasemalt olin oma elus läbi viinud alla kümne intervjuu. Teadsin algusest peale, et pean nii enda intervjuukava koostamise kui intervjueerimise oskusi palju arendama ja see nõudis palju tööd. Lugesin ja vaatasin paljusid intervjuusid, mida minu intervjueeritavad olid varem andnud ning püüdsin tutvuda ka nende endi intervjueerimisstiiliga.

Mulle oli suur abi sellest, et minu juhendaja oli osa võtetiimist ning oli nõus seega kõigil intervjuudel kõrvaltvaatajana kohal viibima ning märkmeid tegema. Samas tekitas see minus ka pinget, sest tundsin, et rollid peaksid olema vastupidi – minu juhendaja kui kogunud intervjueerija peaks intervjuud läbi viima ja mina algajana märkmeid tegema.

Minu juhendaja andis intervjueerimisel kogu vastutuse selgelt mulle ning hoidis intervjuu ajal tagaplaanile. Ta ei teinud ühtegi märkust ega küsinud ühtegi küsimust vahele. Intervjuu lõppedes küsisin, kas temal jäi kõrvalt kuulates mõni küsimus kõrva, mida tugimaterjali huvides peaksime veel täpsustama. Üksikutel kordadel esitas ka juhendaja intervjuu lõpus 1–2 küsimust.

Tagasisivaates leian, et minu ja juhendaja rollijaotus intervjueerimisel toimus väga hästi, sest ei minul ega intervjueeritavatel ei tekkinud segadust selle osas, et intervjuud viin läbi mina. Seega soovitaksin kindlasti sarnases olukorras olles teha selged kokkulepped rollide osas ja neist kinni pidada.

Võttetiimi roll

Võttetiimi olemasolu oli minu jaoks väga oluline, kuna ma ei ole bakalaureuseõppes ajakirjandust ja kommunikatsiooni õppinud ning magistriõppes vastavaid aineid praegu ei pakuta. Seega puudub mul väljaõpe, mis oleks vajalik selleks, et võttepaigas valguse, kaamera ja mikrofonidega pilti ja heli üles võtta. Tugimaterjali kvaliteedi, professionaalsuse ja atraktiivsuse mõttes oli aga väga tähtis, et kõik intervjuud saaksid üles võetud ühtlase ja kõrge kvaliteediga nii pildis kui helis. Otsustasime võttetiimiga, et minu kui küsija heli ega pilti tarvis salvestada pole ning keskendusime vastajale. Selle otsusega kindlustasime ka selle, et kui mõni teine autor või toimetaja peaks soovima tugimaterjali tulevikus täiendada, siis ei ole minu kui intervjuueerija hääl videoklippidega seotud. Leidsime, et kui tulevikus kõlaks ühes tugimaterjalis erinevate intervjuueerijate hääled, vajaks see ka vaatajale-kuulajale häälte omanike tutvustamist. See aga pööraks tähelepanu vastajatelt ära. Küll aga tähendas mikrofoni puudumine minu jaoks seda, et pidin tähele panema, et vastused on hiljem videoklipis küsimuseta mõistetavad ja sihtrühmapärases sõnastuses. Seepärast tegin vestlustes ka mõned vaheremargid intervjuueeritavatele mõtte lihtsustamiseks või lisaselgituseks, tuletades neile meelde õpetajaid ja õpilasi, kes hiljem tugimaterjalid videoklippe vaatama hakkavad ning ajakirjaniku perspektiivi alles avastavad.

Intervjuukava koostamise areng

Tunnen, et minu oskus intervjuukava koostada kasvas tugimaterjali tehes väga palju. Minu nõrkus oli see, et ma polnud veel magistris läbinud aineid „Kuulamis- ja küsitlemistreening“ ning „Fookus-grupp“, milles nii küsitluskava koostamist kui erinevaid küsitlemistehnikaid põhjalikult tutvustatakse. Tänapäevaks olen need ained läbinud ja tänu sellele oskan kaaskirjas end ka paremini analüüsida.

Koostas esimese intervjuukava (vt Lisa 3) ning seejärel lugesin juhendaja soovitusel Eljand-Kärbi (2024) doktoritööd, kus küsitlemispraktikaid väga põhjalikult käsitletakse. Olles tutvunud Eljand-Kärbi (2024: 60–61) koondanud näidetega peamistest ajakirjandusliku intervjuu küsimusetüüpidest mõistsin, et minu esimese intervjuukava peamine nõrkus oli kirjeldavate küsimuste puudus. Need aga on retrospektiivses intervjuus konteksti mõistmiseks ja seoste loomiseks väga oluline eeldus.

Teine suur nõrkus esimeses intervjuukavas oli küsimuste mahuga mitteamvestamine – suuremahulisele küsimusele vastab üldjuhul küsimus *miks* (Eljand-Kärp, 2024: 141). Enda küsimusi hinnates mõistsin, et analüütilised küsimused ei sobi intervjuu algusesse seetõttu, et need nõudnuks eelnevalt kogemusi, näiteid ja konteksti. Liiga vara küsitud analüütiliste küsimuste küsimise tagajärg on tihti ebapiisavad, poolikud või pealiskaudsed vastused (Eljand-Kärp, 2024: 141–142).

Edasi toetusin nii intervjuukava koostades kui intervjuuerides põhiliselt Eljand-Kärbi (2024) tööle. Tegin oma intervjuukava täiesti ümber. Lisasin intervjuukavale avaküsimused, mis aitasid vestlusele selge fookuse seada (Eljand-Kärp, 2024: 105). Intervjuu lõpp pakub vestlejatele võimalust teha räägitust järeldusi või anda kaasa soovitusi ja tulevikuperspektiive (2024: 160), seega jätsin eelmainitud veebiajakirjanduse müütide ploki intervjuu lõppu.

Kuna valimis oli nii ajakirjanikke kui peatoimetajaid ja meediamajade juhte, koostasid lõpuks kaks intervjuukava (vt Lisa 4 ja Lisa 5), mis küll ülesehituselt ja sisult peaaegu kattuvad, kuid osad küsimused erinevad intervjuueritavate rollidest lähtuvalt.

Intervjuuerimisoskuse areng

Ka minu intervjuuerimise oskus kasvas tänu ise läbi viidud kuuele retrospektiivsele intervjuule hüppeliselt. Intervjuukava tuli üsna pikk, kuid kokkuvõttes ma kõiki küsimusi kõigilt intervjuueritavalt ei küsinud. Tegin endale pärast iga intervjuud märkmeid selle kohta, millised küsimused said küsitud ning milliste küsimuste kohta sain sellised vastused, mida saaksin hiljem tugimaterjaliks kasutada (vt intervjuu märkmeid Lisa 6).

Intervjuu keskel liikusin intervjuukavas üsna vabalt ringi, et intervjuueritava jutuvoogu mitte segada. Olin nii intervjuukutses kui meili- ja telefonisuhtluses toonitanud, et intervjuu ajal tugimaterjali sihtrühma silmas peaksime. Sellest lähtudes pidin intervjuude ajal mitmeid kordi selgitama ja meelde tuletama, et kõik, millest me räägime, peab olema lihtsasti arusaadav nii õpetajale kui õpilasele. Seega esitasingi kuulamis põhised mitmeid täpsustavaid küsimusi, tõstes sihtrühma esile. Näiteks kasutasin sõnastust: „Kui peaksite ühele õpilasele selgitama...“, paludes intervjuueritavat end õpetaja rolli panna.

Kuna intervjuueritavad ajakirjanikud on oma ala professionaalid ja meediamaaastikuga väga tuttavad, tuli täpsustavaid küsimusi ja lihtsustamispalveid palju ette. Seega oli mul hea meel, et

olin juba varem neid olukordi ette näinud ja kommunikeerinud. Täpsustavatesse küsimustesse suhtusid nad suhtusid mõistvalt, tuues juurde piltlikustavaid ja selgitavaid näiteid.

Intervjueerides tuli ette ka ootamatuid olukordi, mida ma algaja intervjueerijana ei osanud ette näha. Nende lahendamiseks sain hiljem vastused ainetest „Kuulamis- ja küsitlemistreening“ ja „Fookus-grupp“. Näiteks hakkas üks intervjueeritav mind intervjuu keskel küsitlema. See olukord tekitas minus palju ärevust ja viis mõtte intervjuu juhtimiselt kõrvale. Praeguseks oleme selliseid seiksid eelmainitud ainetes arutanud ja oskaksin need paremini lahendada. Näiteks saaksin viia fookuse intervjueeritavale tagasi, tõstes esile, et ei soovi informandi aega raisata, kuid vestleksin hea meelega neil teemadel pärast intervjuu ametlikku lõppu.

Vestluse juhtimine ja fookuse hoidmine

Vestluse juhtimise õppimiseks tutvusin Eljand-Kärbi (2024: 129) soovitusetega, mida püüdsin ka järgida. Neile toetudes püüdsin vältida olukorda, kus küsin mitut küsimust korraga ning samas püüdsin oma küsimusi võimalikult selgelt sõnastada. Selleks printisin intervjuukava endale välja ja jagasin küsimused teemaplokkideks. Enne iga ploki lõpetamist püüdsin veenduda, et vastaja on saanud ammendavaid vastuseid anda. Lisaks küsisin võimalusel ka intervjuu lõpus, kas on midagi, mida mina ei küsinud, kuid vastaja kindlasti tugimaterjalisse lisada tahab.

Mitme küsimuse korraga küsimise vastu eksisin mitu korda ning nendel kordadel tõid ajakirjanikud professionaalidena seda ka kohe välja. Sel juhul sõnastasin küsimuse uuesti ja selgemalt või lühemalt.

Ka küsimuse asemel väite esitamine võib vastajat segadusse ajada (Eljand-Kärp, 2024: 129). Samas viimases, nõ müütide plokis (vt Lisa 4 ja Lisa 5) esitasin teadlikult mõne küsimuse asemel väite ning palusin intervjueeritaval reageerida, näiteks: „Mida ütleksite neile õpetajatele või õpilastele, kes väidavad, et...“. Tugimaterjali sisu ja sihtrühma silmas pidades olid sellised küsimused minu arvates õigustatud, sest õpetajad olid ise varasemalt neid küsimusi tõstatanud. Selgitasin, et küsimused võivad sisaldada hinnangut ning et ajakirjanikel endil on võimalus need hinnangud soovi korral ümber lükata.

Eraldi tahaksin välja tuua ka vestluse fookuse hoidmist. Informantide kohta eeltööd tehes olin valmistunud selleks, et mõni vestluspartner on oma vastustes konkreetsem, mõni aga mitte.

Otsisin sellele küsimusele vastust jällegi Eljand-Kärbi (2024: 129) tööst, kes selgitab, et vestluse loogilise kulu tagamiseks tuleb enne vestlust selge fookus seada ja see vastajaga läbi rääkida. Otsustasin, et püüangi fookuse mujaleviimist võimalikult vara ennetada. Sellele aitas kaasa intervjuukutse, kus töö eesmärgi ja sihtrühma välja tõin. Ka vestluse sees julgesin tugimaterjali teemat rohkem meelde tuletada, vajadusel katkestada ja vestluspartnerit fookusele tagasi suunata.

Minu töös kuulus ka intervjuueerimine toimetaja töö juurde. Rolli täites mõtestasin end Kleinile jt (2019) toetudes justkui sillana intervjuueeritava ja auditooriumi vahel. Ühelt poolt oli oluline auditooriumile teavet tuua, kuid teiselt poolt ka oluline luua vestluslikkust, sest ma ei olnud vaid infokoguja, vaid pidin seisma hea selle eest, et minul ja intervjuueeritaval tekiks ühise eesmärgi nimel dialoog. Seega pidin küsimuste, aga ka kuulamise abil intervjuu meeleolu hoidma ning samas aitama informandil rahulikult meenutada.

Kokkuvõttes tundsin, et minu oskus nii intervjuukava koostada kui intervjuud läbi viia kasvas selles faasis jooksul tohutult. Kui varem intervjuueerisin ja koostasın küsimusi nõ kõhutunde pealt, siis nüüdseks on see asendunud teadmistega küsimuste funktsioonide ja mahu kohta, oskan paremini kuulata, vestlust juhtida ning fookust hoida. Oskan küsimusi selgemini esitada, vältides mitme küsimuse korraga küsimist ning liialt pikki sõnastusi.

4. III FAAS: TÖÖ TEKSTIDEGA

Tugimaterjali kolmas faas eeldas minult video- ja tekstitoimetamise ülesannete täitmist. Oli tarvis kindlaks teha, kas kõik tugimaterjali teemaplokid said novembrikuus tehtud kuue intervjuuga kaetud või oli tarvis infot veel juurde koguda. Pärast intervjuusid analüüsisin vestlusi ja andmehulka ning otsustasin, et uusi informante valimisse ei lisa, sest vajadusel sain infoaugu katta juba intervjuueeritud ajakirjanikule e-kirja teel täpsustavaid küsimusi esitades.

Alustasin intervjuude transkribeerimisest. Kasutasin selleks TTÜ kõnetehnoloogia labori avalikku kõnetuvastajat tekstiks.ee. Et intervjuude kestus küündis 60 minutist 90 minutini, lootsin tehisintellekti abil transkriptsioonidelt aega kokku hoida. Seejärel jätkus töö transkriptsioonidega, sest kogu intervjuudest saadud info oli tarvis tugimaterjali teemaplokkidesse jagada. See oli vajalik järgmiseks sammuks – intervjuutekstide põhjal tugimaterjalide tekstide koostamiseks.

Otsustasin kasutada kodeerimist, mis on kvalitatiivse analüüsi põhioperatsioon ning mille käigus jaotatakse tekst osadeks, eesmärgiga seda uurida ja mõista (Kalmus jt, 2015). Alustasin kodeerimist tekstide mitmekordse läbilugemisega, märkides ära tugimaterjali jaoks olulised tekstilõigud või laused ning andsin neile märksõna ehk koodi (Kalmus jt, 2015). Iga koodile vastas kindel värv, millega tekstilõike tähistasin.

Tugimaterjali lõppväljundist lähtuvalt ei olnud mul vajadust tekste analüüsiühikute kaupa kodeerida või koodide esinemissagedust määrata, nagu seda tehakse kontentanalüüsi puhul (Kalmus jt, 2015). Seega järgisin kvalitatiivse sisuanalüüsi põhimõtet, mis ei vaja ranget ega fikseeritud koodidega kodeerimisjuhendit ja mõõtmisaskaalasid.

Moodustasin tugimaterjali algse jaotuse järgi 1.–3. ja 5. teemaplokkidele vastavalt neli koodi (vt Tabel 1): „veebiajakirjanduse süünd“, „ühe loo süünd“, „meediamajandus“ ja „müüdid“. Neljas teemaplokk jäi sel hetkel kõrvale, sest see põhines suuresti teisel plokil ning eraldi küsimusi ma intervjuudes neljanda ploki kohta ei esitanudki. Seega otsustasin selle ploki antud tööfaasis kõrvale jätta. Küll aga sõnastasin iga koodi kohta kohta täpsustavad küsimused, mis aitasid mul otsustada, millise koodi alla tekstilõik või lause kõige paremini sobis. Kokkuvõttes kasutasin suunatud kodeerimist ehk kodeerisin vastavalt uurimisküsimustele ning jätsin muud teemad andmestikust kõrvale (Kalmus jt, 2015).

Kui transkriptsioonid olid värvikoodide järgi märgitud, lõin tugimaterjali teemade kaupa mustandid, mis said tugimaterjali tekstidele aluseks. Mustanditega asus tööle kaastoimetaja, kes tekste viimistles ning neile teemakohaseid mõisteid ja selgitusi lisas. Tekstid valmisid koosloomes, mis tähendas, et enne lõpliku teksti valmimist lugesime ja täiendasime tekste kaastoimetajaga mõlemad mitmeid kordi. Esitasime teksti juurde kommentaaride abil vastastikku täpsustavaid küsimusi ja arutlesime tekstide üle. Tekstide juures oli tähtis silmas pidada sihtrühma ehk eesti keele õpetajaid ja ka gümnasiste, kelle jaoks ma tugimaterjali lõin. Lõpliku tekstitoimetuse tellisime keeleteoimetajalt. Selleks, et saaksin professionaalse keeleteoimetaja tööprotsessist õppida, palusime toimetajalt lisaks toimetamisele ka konsultatsiooni. See tähendas, et otse muudatuste sisseviimise asemel palusime tal selgitada oma mõttekäike keeleteoimetajana ning toimetada teksti ettepanekute kaudu.

Töö transkriptsioonidega hõlmas ka ajajoone koostamist. Selleks otsisin transkriptsioonidest välja sündmused ja aastad, mis on intervjueeritavate hinnangul veebiajakirjandust mõjutanud. Ajajoone koostamisel tegin ka faktikontolli ning kooskõlastasin intervjueeritavatega detaile.

Minu kolmas tööring transkriptsioonidega eeldas toimetajatööd montaažitiimile. Intervjuutekste üle lugedes ning intervjuude ajal tehtud märkmeid tugimaterjali eesmärkidega kõrvutades andsin neile ette lõigud, mis peaksid tugimaterjali videoklippides kindlasti kajastuma. Seejärel sai võtetiim videotega tööle asuda. Kui minu väljavalitud koht mingil põhjusel videosse ei sobinud, sai tiim minu märkmete põhjal kiirelt leida mõnest teisest intervjuust sarnase koha, millega algne katke asendada. Samas oli võtetiimil ka vabadus algset videovalikut muuta ja täiendada.

Veebruari lõpuks ehk projekti rahastaja poolt määratud kuupäevaks valmisid tekstide mustandid, videod ootasid veel järelmontaaži. Tugimaterjali avaldamiseks oli valitud veebileht Sisu@UT.

4.1. Refleksioon III faasile

Intervjuude transkribeerimine ja puhastamine võttis arvatust palju rohkem aega. Nagu tekstiks.ee veebilehel, mida ma kasutasin, lubatakse, andis see eesti keele tuvastamisel paremaid tulemusi kui kommertslikud alternatiivid (Olev ja Alumäe, 2022). Siiski vajasisid transkriptsioonid ka pärast automaatset kõnetuvastust väga suures mahus üle kuulamist ja toimetamist, seega suurt loodetud ajakokkuvõidu lõpuks ei tulnud.

Selles faasis selgusid tugimaterjali algse ülesehituse nõrgad kohad, mistõttu otsustasin algset ülesehitust muuta. Tugimaterjali tekstimustandeid koostades märkasin, et algne neljas plokk, kus plaanisin lugeja ühe teksti loomise teekonnale kaasa võtta, kattus väga suuresti teise plokkiga, mis kirjeldab veebiuudise loomisprotsessi. Nii sündis otsus, et neljandat plokki pole mõtet eraldi välja tuua, sest info korduks kahes plokkis.

Info kordumise küsimus tõstus ka viiendas ehk veebiajakirjanduse müütide plokkis. Plokk pidi koosnema küsimustest, millele ajakirjanikud vastavad. Kuna videotest olid ajakirjanike vastused otse olemas, tundus asjatu hakata küsimusi ja vastuseid pika tekstina kirja panema. Tegin otsuse viies plokk moodustada täielikult videotest. Võtetiim oli nõus kuvama videoklipi algul küsimuse ning kokku lõikama katked sellest, kuidas eri intervjuueritavad on ühele küsimusele vastanud. Nii said veebiajakirjanduse müütide ploki küsimused vastuseid eri vaatenurkadest ning see aitab neid küsimusi paremini mõista.

Avaldamisele ette mõeldes mõistsin, et tugimaterjal ning selles esinenud eksperdid vajavad ka tugimaterjali kasutajale tutvustamist, lisaks oleks asjakohane huvilistele projektile eelnenud projekti osi tutvustada. Seejärel koostas tugimaterjali lõpliku struktuuri. Tugimaterjali lõplikku ülesehitust iseloomustab tabel 2.

Tabel 2. Tugimaterjali lõplik ülesehitus plokkidena

ÕPPEKAVA SISEND	PLOKK	SISU
Õpilane tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre.	I Eesti veebiajakirjanduse ajajoon	Eesti veebiajakirjanduse sünni- ja arenguloo tutvustamine visuaalse ajajoone abil, millele on märgitud Eesti veebiajakirjanduse arengus olulised ja märgilised sündmused. Infot saan intervjuudest ajakirjanikega. Tulemus: interaktiivne ajajoon, kuhu on lisatud selgitavad videod.
Õpilane selgitab teksti autori eesmärke ning motiive; Õpilane eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust,	II Veebiuudise teekond ideest avaldamiseni	Veebiloo loometeekonna tutvustamine ning ajakirjaniku tööetika avamine. Infot saan intervjuudest ajakirjanikega, lisan allikaid. Tulemus: tekst ja videod, illustreerivad kuvatõmmised.

<p>sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist;</p> <p>Õpilane eristab privaatset ja avalikku informatsiooni.</p>		
<p>Õpilane tunneb tänapäevast teabekeskonda ja selle arengut kujundavaid protsesse.</p>	<p>III „Tasuta“ veebisisu ja selle mõju meediaärile</p>	<p>Meedia ärimudeli ja selle muutumise tutvustamine. Auditoriumi eripära selgitamine.</p> <p>Infot saan intervjuudest ajakirjanikega, lisan varasemaid allikaid.</p> <p>Tulemus: tekst ja videod, illustreerivad kuvatõmmised.</p>
<p>Õpilane analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;</p> <p>Õpilane hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda ja libauudised;</p> <p>Õpilane analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist.</p>	<p>IV Veebiaja- kirjanduse müüdid... või siiski tõde?</p>	<p>Veebiajakirjandusega seotud kriitilised ja korduma kippuvad küsimused ja nende selgitamine ajakirjaniku vaatepunktist.</p> <p>Infot saan gümnaasiumi riiklikust õppekavast, Õhtulehe artiklist (Ivask jt, 2024) intervjuust õpetajaga (Sammler, 2024).</p> <p>Tulemus: videod.</p>
	<p>Projektist „Veebi-ajakirjandus Eestis“</p>	<p>Tugimaterjali ja intervjueeritud ajakirjanike lühitutvustus.</p>
	<p>Meie varasemad projektid</p>	<p>Viited varasematele artiklitele.</p>

Ajajoone ploki juures tuli teha väga palju otsuseid, mida ajajoonele lisada ja mida mitte. Mitmed intervjueeritavad tõid veebi arengu juures sisse põnevaid fakte veebiajakirjandusest mujal maailmas, millest nemad vastutavate toimetajatena olid juhindunud. Toimetajana tegin siin aga otsuse, et kuigi põnevat infot on palju, siis põhiline kaalukauss selle küsimuse lahendamisel oli eestikesksus – kui aastaarv või fakt Eesti veebiajakirjandust otseselt ei mõjuta, siis ma seda ajajoonele ei lisa.

Toimetamisalaseid otsuseid aitas mul suuresti teha magistris läbitud aine „Tekstiloome ja toimetamine“, sest selles aines pandi palju rõhku olulise eristamisele ebaolulisest. Kuid II ja III ploki tekstide puhul oli toimetamistööd ja -otsuseid väga palju. Seega otsustasime need tekstid luua kaastoimetajaga koosloomes. Kõigepealt koostasid II ja III ploki tekstide mustandid nii, et need toetusid ainult intervjuudest saadud infole. Tekstide aluseks võtsin õppekavast pärit õpitulemused ning tugimaterjalile loodud teemaplokid. Kuigi intervjuudest tuli kokku väga palju infot, tuli tekstide kirjutamise ajal pidevalt sihtrühma silmas pidada. Tekst pidi küll olema õpetlik, kuid mitte liiga keeruline. Intervjuudes läksid praktikud mõnesse teemasse süvitsi sisse, seega eelistasin tekstides kasutada selliseid näiteid ja tsitaate, mis veebiajakirjanduse arengulugu hästi piltlikustasid.

Mustandite valmimisel sai selgeks, et lood vajavad sihtrühma jaoks täielikumat lahtiselgitamist. Tähtis oli, et tekstid oleksid lihtsasti arusaadavad nii õpetajale kui õpilasele, kes pole ajakirjandusega varem üldse kokku puutunud. Siin tulid appi allikad, millega olin projekti taustatööd tehes tutvunud. Lisasin mustanditele taustateadmisi, tabeleid ja selgitusi varasematest töödest ning lisasin viited allikatele. Kaastoimetaja aitas tekste oma kogemustega täiustada ja soovitas ka allikaid, millega mina varem tutvunud polnud. Iga kord, kui tekstile allika lisasin, seda täiustasin ja toimetasin, pidin aga küsima, kas õpetaja ja õpilane saab tekstist ilma taustateadmisteta aru. Tekstide formaatide suhtes leppisime kokku, et need tulevad sarnased nagu projekti eelmistes osades (vt Ivask jt, 2020; Ivask jt, 2024) – jutustavad ja õpetliku sisuga tekstid, mis vahelduvad videolõikudega.

Veebilehele oli ligipääs vaid kaastoimetajal ning mina veebis muudatusi teha ei saanud. See oli valitud veebilehe ainus kitsaskoht, sest Sisu@UT lehele saavad ligi vaid töötajad, kuid mitte tudengid. See tegi toimetamise protsessi kohati kohmakaks, sest pidime tekste hoidma pidevalt teises failis ning veebilehel otse ma tekste muuta ei saanud.

Väga palju küsimusi tekkis mul toimetajana tsitaatidega. Alguses lisasin tsitaadid teksti muutmata kujul, kuid tekste koos kaastoimetajaga tekstidega tööd tehes muutsime tsitaatide asukohti ning tsiteeritavate tekstilõikude pikkusi. Nii tuli pidevalt kontrollida, et tsitaatide kontekst ei muutuks ning nende autorid omavahel sassi ei läheks. Alguses oli tekstides tsitaate ka liiga palju, mis muutis tekstid hakituks. Kui olin tekste allikatega ning taustainfoga täiustanud, siis muutusid tekstid seotumaks. Kaastoimetajaga koos vähendasime tsitaatide hulka ning jätsime

tekstidesse vaid need, mis väga selgelt mõnd seisukohta selgitasid või omavahel vastandudes teksti rikastasid. Kui videomontaaž sai valmis, tuli vaadata, et tekstides ja videotes olevad tsitaadid liigselt ei korduks, sest soovisin, et videod tekste täiustaksid ja vastupidi. Videote valmimisel tuli klippidele leida tekstis sobivad kohad, et need teksti sisu ei hakiks. Lisasin tekstidele ka illustreerivaid kuvatõmmiseid interneriarhiivist Wayback Machine.

Kokkuvõttes tundsin mina intervjuumaterjali kõige paremini ning seadsin tekstidele fookuse, teiselt poolt aitas kaastoimetaja mul olulist esile tõsta ning tekstidele õpetlikku ja jutustavat iseloomu lisada. Keeletoimetamise kohta õppisin tänu keeleteoimetaja kommentaaridele ja ettepanekutele. Keeletoimetamise protsess oli minu jaoks seni võõras olnud, kuid tänu keeleteoimetajale, kes oma kaalutluspunkte minuga läbi kommentaaride jagas, õppisin ka stiili, viitamise ja lausestuse kohta. Keeletoimetaja pakkus välja ka täiendavaid allikaid, mis võiksid tugimaterjali sobida.

Muutused projektis

Veebruarikuu ning ühtlasi ka projekti viimasel päeval saime projekti rahastajalt teate, et projekt on tühistatud. See muutis meie tööritmi suuresti, sest ajaline surve justkui kadus. Sel hetkel ootasid mõned videod veel järeltöötlust ning tekstid täiendamist ja lõplikku keeleteoimetust. Samas oli suur osa projektist valmis ning sellepärast otsustasime, et läheme projektiga lõpuni.

Projekti tühistamine mõjutas projekti algseid levitamispilane, sest nüüd ei hoolitsenud levitamise eest enam projekti toetaja, vaid pidin seda ise tegema. Varemalt tehtud intervjuust õpetajaga (Sammler, 2024) olin saanud infot, et tema kogemusel teevad õpetajad õppeaastaks pilane pigem õppeaasta alguses kui lõpus. Niisiis otsustasin hakkan materjali levitama augustis–septembris 2025. Tiimi ajagraafikus tegime järeleandmisi ja muudatusi (vt projekti koondajakava Lisa 7). Leppisime kokku, et seni, kuni käib videote monteerimine, saan mina keskenduda kaaskirja kirjutamisele ja tekstide toimetamisele.

Selles faasis hakkas mul tekkima rollide konflikt. Ühelt poolt sain iseseisvalt kaaskirja kirjutamisega tegeleda, kuid teisalt oli mul väga keeruline reflekteerida projekti üle, mis polnud veel valmis. Samas viibis videote töötlus, sest täpseid tähtaegu polnud ning kiiret projekti üleandmisega enam polnud.

Projekti eelnevates faasides oli minu rolli hoomamine minu jaoks iseenesestmõistetav olnud, sest teadsin täpselt, mis on minu ülesanded. Nüüd aga ei teadnud ma, kas mul on õigust tiimiliikmeid, sh oma juhendajat, tagant kiirustada, et videod valmis saaks. Minu roll tudengina vastandus minu rolliga toimetajana.

Olime küll tiimis ära jaganud rollid projektis, kuid me polnud lahti mõtestanud rolle õppejõu, juhendaja ja tudengina. Sellisel läbiarutamisel oleksin saanud otsustada, kas mina tudengina võin või olen valmis seadma oma õppejõule või juhendajale tähtaegu. Tagasivaates polnud me ka otsustanud, kas tugimaterjali lõpliku valmimise eest vastutab toimetaja või projekti „Teadmistega valeinfo vastu“ vastutav täitja, kelleks oli minu juhendaja. Kui projekt tühistati, siis oleks olnud vajalik arutada, milline vastutus minul toimetajana uues olukorras lasub ning seda tean ma tulevikus sarnases olukorras ka teha.

5. IV FAAS: TUGIMATERJALI AVALDAMINE JA LEVITAMINE

Tugimaterjal on avaldatud Sisu@UT veebilehel aadressil: <https://sisu.ut.ee/loodajakirjandusest/>. Sisu@UT osutus valituks, sest nii jääb tugimaterjalile ligipääs Tartu Ülikooliga seotuks. See tähendab, et kui tulevikus peaks tekkima soov tugimaterjali edasi arendada, siis saab veebilehele ülikooli kaudu ligi. Tugimaterjalile ligipääsetavuse tagamine on vajalik ka selleks, et veebilehel olevat infot saaks vajadusel uuendada ja värskendada. Samuti on Sisu@UT lehe kaudu avaldamine ülikooli töötajale tasuta.

Kuna minu kui tudengi seotus ülikooliga lõpeb magistrantuuri lõpetamisega, võtavad tugimaterjali värskendamise eest vastutuse tiimi liikmed Signe Ivask ja Brit Laak. Värskendamist võib minna vaja näiteks juhul, kui mõne intervjuueeritud eksperdi ametikoht peaks muutuma. Ühiskonnateaduste instituudi stuudio arhiivi on salvestatud tugimaterjalide videote projektifailid, mida saab materjali värskendamisel vajadusel muuta.

Selles projektifaasis sain teha ka kokkuvõtteid tugimaterjali koostamiseks kulunud töötundidele (koondajakava vt Lisa 7) ja eelarvest (Tabel 3).

Kokku kulus mul tugimaterjali koostamisele ligikaudu 109 tundi, millest:

- 24 projekti eeltöö tegemisele (sihtrühm, õppekava, tugimaterjali struktuur, allikatega tutvumine);
- 8 intervjuukava ja intervjuugraafiku koostamisele ning intervjuude korraldamisele;
- 8 intervjuueerimisele (kõik allikad);
- 30 transkribeerimisele ja tekstitöötlusele, sh videolõikude väljavalmimisele transkriptsioonide alusel;
- 9 tekstide loomisele, täiendamisele ja viimistlemisele;
- 12 koosolekutele tiimiliikmete ja juhendajatega;
- 18 transpordile (võttepäevadel).

Tabel 3. Tugimaterjali eelarve

Tegevus	Aeg/kogus	Hind
Tehnikakomplektide kasutamine koos transpordi ja tehnilise toega.	12.11.24 kell 12-21 (1 vahetus = kuni 8 tundi,	80 €/h + 80 €/h x 1,5 = 200 €

Vastavalt TÜ Ühiskonnateaduste instituudi õpestudiodo ja seadmete kasutamise hinnakirja punktile 6.1. (Korraldus..., 2024).	kokku 2 vahetust, lisandus väljaspool tavatööaega tehtava töö kulu)	
	13.11.24 kell 9-21 (1 vahetus = kuni 8 tundi, kokku 2 vahetust, lisandus väljaspool tavatööaega tehtava töö kulu)	80 €/h + 80 €/h x 1,5 = 200 €
	25.11.24 kell 12-18 (1 vahetus = kuni 8 tundi, kokku 2 vahetust)	80 €/h x 2 = 160 €
Transport: Tartu Tallinn, Tallinn-Tartu, parkimine Tallinnas	12.11, 13.11, 25.11	191,72 €
Keeletoimetamine (kiirtööna), sh keeleteimetaja konsultatsioon (Keeletoimetus, 2024)	20 lk	8 €/lk + km + konsultatsiooni hind (kokkuleppel) = 400 €

Projekti alguses oleks tugimaterjali levitamise eest suuresti hoolt kandnud projekti rahastaja, kuid muutunud olukorras leidsin levitamiseks teised võimalused. Seoses projekti tühistamisega ei mahtunud levitamistegevused ise enam loovprojekti ajaraami, kuid toon augustis–septembris 2025 plaanitavad levitamistegevused välja:

- 1) levitan tugimaterjali intervjuueeritavate kaudu;
- 2) saadan tugimaterjali projekti eelnevates osades osalenud õpetajatele ja informantidele, kes tugimaterjali loomiseks sisendi andsid;
- 3) saadan tugimaterjali e-kirjade kaudu laiali gümnaasiumitele ja gümnaasiumiastme eesti keele õpetajatele üle Eesti. Pöördun ka Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi poole palvega info tugimaterjali kohta liikmetele edastada;
- 4) koolide ja eesti keele õpetajateni jõudmiseks sobiv kanal on ka Õpetajate Leht, kuhu saan pakkuda kaastöid, milles tugimaterjali ja meediapädevuse õpetamise teemasid tutvustan;
- 5) pöördun levitamisel Haridusministeeriumi poole, kes on oma panuse andnud ka projekti eelmise osa juures (vt Ivask jt, 2024);

- 6) levitan materjali koostöös Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituudi kommunikatsioonispetsialistiga, et tugimaterjal jõuaks Tartu Ülikooli sotsiaalmeedia kanalite ja meililistide kaudu eesti keele õpetajaks õppijateni.

Antud loovprojekti sisse tugimaterjali levitamise tulemuslikkuse mõõtmine ei mahu. Kuna õppeaasta lõpp läheneb, saavad esimesed õpetajad tugimaterjali või selle osi eeldatavasti alles sügisel kasutama hakata. Samas saab nii tugimaterjali täiendamine kui selle tulemuslikkuse ja levitamise mõõtmine olla eraldi lõputöö teema järgmistele tudengitele. Samuti jäi intervjuudest ajakirjanikega selles tugimaterjalis kasutamata veel andmeid, mida saaks tulevastes töodes kasutada. Kõigilt intervjuueeritutelt on teksti- ja videomaterjali Tartu Ülikoolis arhiveerimiseks ja õppematerjalina taaskasutamiseks kirjalik luba küsitud ning nõusolek nende poolt antud.

5.1. Kokkuvõtlev refleksioon ja soovitused

Kokkuvõtlikus refleksioonis vaatan tagasi kogu tugimaterjali loomisprotsessile ja koostan ülevaatlikud soovitused järgmistele tudengitele, kes sooviksid audiovisuaalse projekti tegemisel toimetaja rolli astuda. Lisan tööle ka detailsema ajakava (vt Lisa 7), et soovi korral saaks tudeng näha, kui kaua audiovisuaalse tugimaterjali valmimine minu näitel aega võttis.

Tugimaterjali koostamisel aitas mind kõige enam eeltöö, mille projektiga liitudes tegin. Tänu sellele sain luua tugimaterjalile struktuuri, panna paika pidepunktid ja sihtrühma. Kuigi struktuur hiljem mõnevõrra muutus, aitas sihtrühma vajaduste kaardistamine ja tugimaterjalile loodud selged pidepunktid (pt 2.3.) materjali luues fookust hoida.

Tugimaterjali koostamise kõige keerulisemaks osaks oli minu jaoks intervjuukava koostamine ja ajakirjanike intervjuerimine. Minu töös kuulusid ka need ülesanded toimetajatöö alla. Kuigi olin ajakirjandustudengina varem intervjuerimisega kokku puutunud, sai tugimaterjali tehes selgeks, et mul puuduvad teadmised küsimuste funktsioonidest ja mahust. Tugimaterjali koostamisel tutvusin materjalidega ja kogusin nõuandeid, mida intervjuerimisel kasutada ning mis minu oskusi palju arendasid. Kõige rohkem arenesidki loovprojekti käigus just küsitluskava koostamise ja intervjuerimise oskused. Tagasivaates soovitaksin kindlasti audiovisuaalset materjali tegema hakates läbida juba ennetavalt magistriõppes pakutavad küsitlemis- ja intervjuerimisoskusi arendavad ained, näiteks „Kuulamis- ja küsitlemistreening” ning

„Fookus-grupp”. Teadmised küsimuste funktsioonide ja mahu kohta aitasid koguda just sellist infot, mida olin materjali planeerinud ning hoida vestluse fookust.

Tugimaterjali koostades sain väga palju treenida ka tekstitoimetamise oskust. Tekstide toimetamisega olen õpingute jooksul kokku puutunud ning läbinud toimetamise aine. Magistriõpingute ajal olen erinevaid tekste kirjutanud, kuid tugimaterjali jaoks vajalikke õpetliku sisuga tekste polnud ma varem loonud. Kuna tekstide maht oli suur, vajasin tekstiloomes kogenuma kaastoimetaja abi, kes aitas eristada olulise ebaolulisest ja tugimaterjali tekstidesse fookust tuua. Kuigi koosloome protsess oli keeruline ja ajamahukas, siis soovitan siiski tekstide loomisesse võimalusel kogenum inimene kaasata. Tugimaterjali puhul oli tähtis, et tekstid oleks informatiivsed, aga sihtrühmale lihtsasti arusaadavad ning tekstide koos loomisel oli võimalik pidevalt tekstide üle arutleda.

Tugimaterjali valmimine viibis, sest projekt tühistati. See tekitas tugimaterjali tiimis palju küsimusi ning ka segadust rollides. Projekti tühistamisega seotud teadmatus peegeldus minu kui toimetaja töös, sest tühistamise ajaks olid minu ülesanded suures osas valmis. Mul oli väga keeruline tudengi rollist välja astuda ning oma tiimi liikmeid, kes olid ka mu juhendajad, tagant kiirustada. Sarnases olukorras tudengile annaksin soovitusel mistahes muutuse järel oma tiimi liikmetega kokkuleppeid uuendada ja kokku leppida, kes materjali valmimise ja tähtaegadest kinni pidamise eest vastutab.

Keeletoimetamise kohta aitasid mul õppida professionaalse keeleteoimetaja käest saadud muudatusettepanekud. Kui sarnast projekti tehes on võimalik keeleteoimetaja kaasata, siis soovitan kindlasti teha ning samuti julgustan eelistada varianti, kus keeleteoimetaja konsulteerib muudatuste suhtes autoriga, mitte ei vii muudatusi lihtsalt sisse, sest nii on võimalik keeleteoimetaja tööprotsessidest ise õppida.

Audiovisuaalset projekti tehes soovitan kohe alguses informantidelt nii info säilitamiseks kui ka edasiseks kasutamiseks luba paluda, sest kogutud materjalist võib kasu olla järgmisele uurijale.

KOKKUVÕTE

Magistritöö loovprojektina lõin Eesti veebiajakirjanduse arengulugu tutvustava veebipõhise tugimaterjali. Tugimaterjal pole loodud didaktilise juhendina, vaid abimaterjalina, millele gümnaasiumi eesti keele õpetajad saavad meediapädevuse teemasid õpetades toetuda. Materjal on veebipõhine ning asub aadressil: <https://sisu.ut.ee/loodajakirjandusest/>.

Materjalile on sisendi andnud intervjuud kuue Eesti professionaalse ajakirjaniku ja meediamaja juhiga, kes on veebiväljaandeid loonud, sisustanud, töös hoidnud ja arendanud. Tugimaterjalis on nende kogemused ja lood on koondatud eri plokkidesse, mis aitavad mõista, kuidas veebilugu sünnib, kuidas toimib meediamajandus ning kuidas ajakirjanikud töötavad. Tekste rikastavad videoklipid intervjuudest ajakirjanikega, mida saab ka eraldiseisvalt tunni rikastamiseks kasutada. Oluline osa tugimaterjalist on Eesti veebiajakirjanduse arenguloo ajajoon, eraldi plokk on pühendatud ka kriitilisematele veebiajakirjandusega seotud küsimustele.

Tugimaterjal on osa projektist „Teadmistega valeinfo vastu“, mis tegeleb meediapädevuse arendamisega. Valminud tugimaterjal ei ole lõplik ning seda on võimalik edaspidi muuta, täiustada ja täiendada.

Mina liitusin tugimaterjali tiimiga oktoobris 2024. Käesolevas kaaskirjas kirjeldasin oma rolli ja ülesandeid tugimaterjali toimetajana ning peegeldasin selle rolli üle. Projekti eeltöö faasis kirjeldasin taustatööd, mida tegin, et end projekti varasemate osade, Eesti veebiajakirjanduse arenguloo ja gümnaasiumi õppekavaga kurssi viia. Kaaskirja järgnevates peatükkides andsin projektist ülevaate faaside kaupa. Iga faasi lõpetasin refleksiooniosaga.

Kaaskiri on mõeldud näidisena, mis võiks aidata tudengit, kes soovib audiovisuaalse materjali loomises toimetajarolli astuda. Seega püüdsin kaaskirja kirjutada nii, et minu protsessist tugimaterjali toimetajana saaks õppida. Andsin kaaskirja kirjutades soovitusi, missuguseid tekste uurida ning vaatasin tagasi ka oma magistriõpingutele, reflekteerides, millistele magistrantuuris läbitud ainetele sain toetuda, millest aga puudust tundsin.

SUMMARY

My Master's thesis was completed as a creative project. I developed a web-based supplementary learning resource focused on the development of Estonian online journalism. This material is not intended to serve as a didactic guide, but rather as a support tool that gymnasium Estonian language teachers can utilise when teaching topics related to media literacy.

The content of the resource is informed by interviews with six professional Estonian journalists and media executives who have been instrumental in founding, developing, and sustaining online media outlets. Their experiences and narratives are presented in thematic blocks, which explain the process of creating an online news story, the workings of the media economy, and the everyday practices of journalists. The material includes texts enriched with video excerpts from the interviews, which can also be used independently in the classroom.

A key feature of the resource is a visual timeline that outlines the development of online journalism in Estonia in the eyes of the experts. Another section is dedicated to more critical issues concerning the field. This material is a part of a broader project focused on mapping Estonian online journalism and promoting media literacy. The resource is not considered final and may be revised, improved, and expanded in the future.

I joined the production team in October 2024 in the role of editor. In this accompanying commentary for the creative project, I outlined my responsibilities as an editor and reflected on my role. During the preliminary phase of the project, I described the background research I conducted for the project. In the following parts of the commentary, I provided a phase-by-phase overview of the project, concluding each section with a reflection.

The commentary is intended as an example to assist students who wish to repeat the process of an audiovisual project. Therefore, I wrote it in a way that would allow others to learn from my process as an editor of the learning material. I also offered suggestions for literature and reflected on my Master's studies, identifying which courses were most supportive during the project and where I experienced gaps in preparation.

KASUTATUD ALLIKAD

All, Heleri. (2025). *Autori intervjuu*. Tartu, 9. mai.

Eesti Rahvusringhäälingu kodulehekül. (i.a). Kasutatud 20.04.2025, <https://info.err.ee/k/ajalugu>

Eesti Rahvusringhäälingu kodulehekül. (2009). Kasutatud 20.04.2025, <https://info.err.ee/1087750/err-2008><https://info.err.ee/1087750/err-2008>

Eesti Teadusinfosüsteem. (i.a). Kasutatud 11.05.2025, <https://www.etis.ee/Portal/Projects/Display/d02c38a0-830e-4bea-9c59-0b2e924bbf2d>

Eljand-Kärp, V. (2024). *Tõhusad küsitlemispraktikad uudisintervjuudes. Ammendava teemakäsitluse saavutamine eksperdi- ja kogemusintervjuudes*. Doktoritöö. Tartu Ülikool, meedia ja kommunikatsiooni õppekava.

Gümnaasiumi riiklik õppekava (08.03.2023). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 25.04.2025, <https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023006?leiaKehtiv>

Gümnaasiumi riiklik õppekava määrus nr 18 (23.02.2023). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 25.04.2025, https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1080/3202/3006/18m_gym_lisa1.pdf#

Himma-Kadakas, M. (2018). *Skill performance of Estonian online journalists: assessment model for newsrooms and research*. Doktoritöö. Tartu Ülikool, meedia ja kommunikatsiooni õppekava.

Ivask, S., Kangur, M., Hussar, K. A. ja Saar, S. (2020). Ajakirjanikud muutustest Eesti ajakirjanduses aastal 1989. Ude, I., Vihalemm, P, ja Lõhmus, M. (toim), *Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Seltsi aastaraamat* (lk 42–46). Tartu: AS Pakett.

Ivask, S., Laak, B., Rats, L. ja Suija, A. (2024). Eesti meediapädevus – järgmine Tiigrihüpe või eilsed uudised? *Õhtuleht*, 17. oktoober, Kasutatud 27.04.2025, <https://www.ohtuleht.ee/1116629/eesti-meediapadevus-jargmine-tiigrihupe-voi-eilsed-uudised>

Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Kasutatud 28.04.2025, <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>

Keeletoimetuse kodulehekül. (2024). Kasutatud 26.05.2025, <https://keeletoimetus.ee/keeletoimetamise-hinnad>

Klein, T., Fondren, E., ja Aparcar, L. (2019). News Editing and the Editorial Process. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. Kasutatud 8.05.2025, <https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-802>.

Korraldus TÜ Ühiskonnateaduste instituudis õppestudio ja seadmete kasutamise hindade kehtestamiseks. (01.03.2024). *Tartu Ülikooli dokumendihaldussüsteem*. Kasutatud 26.05.2025.

Leheste, G. (2012). *Veebiajakirjanike tööd mõjutavad tegurid*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M. ja Strömpl, J. (2014). Intervjuu. Kasutatud 28.04.2025, <https://samm.ut.ee/intervjuu/>

Matiisen, M. (2004). *Publitsistikasaadete toimetamine Eesti Televisioonis*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Meediapädevuse riiklik tegevuskava 2024-2026. (i.a). Kasutatud 20.04.2025, <https://hm.ee/sites/default/files/documents/2025-03/Meediap%C3%A4devuse%20riiklik%20tegevuskava%20%28002%29.pdf>

Nikkolo, M. (2006). *Eesti Päevalehe ja Postimehe võrguväljaannete uudiste kvaliteet: Eesti uudised 2006. aasta märtsis*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Olev, A. ja Alumäe, T. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic Journal of Modern Computing*, 10(3), 409–421. <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>

Paide, O. (2006). *Produtsendi mõiste ja roll Eesti teletootmistaastikul*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Pakats, M. (2021). Revolutsioon Eesti digiajakirjanduses! Ehk kuhu kadusid Edgar Savisaar ja BMW. *Delfi*, 17. märts. Kasutatud 27.04.2025, <https://www.delfi.ee/artikkel/92859963/suur-lugu-revolutsioon-eesti-digiajakirjanduses-ehk-kuhu-kadusid-edgar-savisaar-ja-bmw?fbclid=IwY2xjawGMOg9leHRuA2FlbQIxMAABHeH7Bw6y>

ym6ypmiFs0Q_4PBODYMSf5-0ZZ_W7Febo9RhigrKRd3MwD2vg_aem_67fnIGqWO56Azo7WieTCtQ

Palmer, B. (2015). Assuming the role of editor. L. H. Peterson (toim), *The Cambridge Companion to Victorian Women's Writing* (59–72). Cambridge: Cambridge University Press.

Rebane, M. (2007). *Online-ajakirjanduse areng Eestis*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Roonemaa, H. (2007). *Eesti Päevalehe loetavus paber- ja online-variandis 20-40-aastaste lugejate seas*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Saks, K. (2011). *The formation of editing culture and practice in Estonian newspapers 1988–2005*. Doktoritöö. Tartu Ülikool, meedia ja kommunikatsiooni õppekava.

Sammler, E. (2024). *Autori intervjuu*. Paide, 29. oktoober.

Senikuulmata lood Delfi telgitagustest. (2021). *Delfi*, 23. november. Kasutatud 27.04.2025, <https://www.delfi.ee/artikkel/95191053/delfi-sunnipaev-22-senikuulmata-lood-delfi-telgitagustes>

Soonvald, U. (2024). Urmo Soonvald Delfi 25. sünnipäeva puhul – meedia lugemisoskus gümnaasiumi õppekavasse! *Eesti Päevaleht*, 22. november. Kasutatud 27.04.2025, https://epl.delfi.ee/artikkel/120338333/urmo-soonvald-delfi-25-sunnipaeva-puhul-meedia-lugemisoskus-gumnaasiumi-oppekavasse?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR223oUMECdCE8RmKRILK4pyBrHKSULO7OeDzG8do2LJhTg_RDdfOlwa-Ow_aem_OH_H2x7h03DgK_sJGzBdQ

Turu-uuringute AS. (2024). Kasutatud 20.04.2025, <https://turu-uuringute.eu/noored-on-info-kattesaadavusega-valdavalt-rahul-kuid-kohati-tekitab-rahakohal-orienteerumine-info-ulekulluses/>

Tähismaa, I. (2003). *Online uudised Eesti ajalehtedes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Vaitmaa, E. (2007). *Produtsendiamet avalik-õiguslikus Eesti Televisioonis. Võrdlus eraprodutsentidega*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

LISAD

Lisa 1. Intervjuukutse valimile

Tere!

Olen Anete Sammler, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistrant.

Kirjutan sooviga kutsuda teid osalema oma magistritöö projektis, mille eesmärk on kirja panna Eesti veebiajakirjanduse sünnilugu. Lõputöö juhendajad on Tartu Ülikooli ajakirjandusõppejõud Brit Laak ja Signe Ivask, kellelt võib projekti kohta täpsustavaid küsimusi küsida (*lisatud juhendaja meiliaadress*). Projekti valmimist toetab USA saatkond Eestis.

Projekti tulemusena valmib audiovisuaalne materjal, mis annab ülevaate veebiajakirjanduse arengust ning infokorratuse probleemidest Eestis. Valminud veebipõhist materjali saavad eesti keele ja kirjanduse õpetajad meediapädevuste õpetamisel oma tundides tasuta kasutada.

Eesti ajakirjandusportaalide käimalükkamise lugude kirjapanekuks pöördungi otse allika poole ning kutsun teid osalema videointervjuus. Intervjuudeks pakun välja ajavahemiku 11.–13. november. Tuleme ise oma videotehnikaga teile sobivasse võttepaika (näiteks toimetusse) kohale. Intervjuu kestab kuni 60 minutit ning teemaplokid saadan tutvumiseks ette. Katkeid videointervjuudest kasutaksin hiljem teie loal ka valmivas tugimaterjalis.

Palun andke teada, kas oleksite nõus Eesti veebiajakirjanduse sünniloost rääkivasse tugimaterjali oma panuse andma ning kas teil oleks võimalik vahemikus 11.–13. november 60-minutilise videointervjuu filmimiseks kohtuda. Esmalt uuringi, kas ja millised päevad teile selles ajavahemikus sobiksid ning seejärel saame juba täpsemalt kellaegades kokku leppida. Kuna sõidame kohale Tartust, sooviksime ühele päevale mitu intervjuud planeerida.

Tänades ja tagasisidet ootama jäädes

Anete Sammler

TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistrant

(lisatud meiliaadress ja telefoninumber)

Lisa 2. Informeeritud nõusoleku vorm

Lugupeetud...

Aitäh, et olete nõustunud andma intervjuu minu magistritöö loovprojektis. Lõputöö juhendajad on Tartu Ülikooli ajakirjandusõppejõud Brit Laak ja Signe Ivask. Projekti tulemusena valmib audiovisuaalne veebipõhine tugimaterjal, mis annab ülevaate veebiajakirjanduse arenguloost Eestis. Valminud veebipõhist materjali saavad eesti keele õpetajad meediapädevuste õpetamisel oma tundides tasuta kasutada.

Intervjuu säilitamiseks ja edasiseks kasutamiseks nõusoleku andmine

Mind on informeeritud intervjuu teksti ja videolõikude kasutamisest veebipõhises tugimaterjalis ning kinnitan oma nõusolekut selles osalemiseks allkirjaga. Tean, et tekkivate küsimuste ja võimalike probleemide kohta saan mulle vajalikku täiendavat informatsiooni intervjuu läbiviijalt: Anete Sammler, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava magistrant, (*lisatud meiliaadress ja telefoninumber*).

Luban kasutada minuga salvestatud intervjuu teksti- ja videomaterjali tugimaterjalis. Luban materjali Tartu Ülikoolis arhiveerida ja õppematerjalina taaskasutada.

Informandi allkiri.....

Kuupäev, kuu, aasta.....

Intervjuu läbiviija ja informandile intervjuu kohta informatsiooni andnud isiku allkiri:

Anete Sammler

Kuupäev, kuu, aasta: 27.05.2025

Lisa 3. Algne intervjuukava

- Taustaküsimus: mis aastatel ja millistes meediaväljaandes olete töötanud?
- Milline näeb välja ühe veebiloo sünd? Millised kaalutluskohad ja otsused on ühe loo sünni taga? Kui palju ja kellega on ajakirjanikul võimalik enne loo avaldamist loo sisu üle arutada?
- Miks on veebiajakirjanduses kiirus tähtis? Miks on tähtis lugu esimesena välja saada? Kumb on veebiajakirjanduses olulisem, kas kiirus või terviklik lugu? Miks?
- Missugune roll on toimetajatel veebiajakirjanduses? Kas ja kes kontrollib veebilugude õigekirja? Kuidas on keeleteimetajate roll veebiajakirjanduses muutunud?
- Kui palju pööratakse õigekirjale tähelepanu? Kas õigekirja jälgimine on veebiajakirjanduses tänapäeval üldse tähtis?
- Kuidas kontrollitakse veebiajakirjanduses fakte? Kui välja läheb vale info, siis kes vastutab ja kuidas? Kuidas vigu parandatakse? Kuidas vigade parandus lugejateni jõuab?
- Millele toetudes saame öelda, et veebiajakirjandust Eestis saab usaldada?
- Mis eristab veebiajakirjandust sotsiaalmeediast tänapäeval?
- Mis eristab veebiajakirjanikku tavalisest sotsiaalmeedia kasutajast tänapäeval?
- Milliseid oskusi on täna ajakirjanikul tarvis, et teha vahet õigel ja varel informatsioonil? Kuidas on see oskustepagas teie kogemusel aja jooksul muutunud?
- Ajakirjanikele õpetatakse ülikoolis, et tähtis on jääda neutraalseks ja hinnanguvabaks. Miks näeme me veebiajakirjanduses nii tihti hinnanguid, eriti pealkirjades?
- Ajakirjanikele õpetatakse ülikoolis, et igas loos on alati mitu poolt ning kõigile pooltele tuleb sõna anda. Kas see reegel tegelikult veebiajakirjanduses tänapäeval kehtib?
- Kuidas käis veebiartikli välja andmine siis, kui te veebiajakirjanduses alustasite? Kuidas erineb see sellest, kuidas praegu veebis lugusid avaldatakse? Mis on muutunud?
- Kuidas on muutunud pealkirjade sõnastamine veebilugude puhul? Millised pealkirjad äratasid lugejates huvi veebiportaalide alguspäevil, millised nüüd?
- Kuidas on sellest ajast, kui veebiajakirjanduses alustasite, muutunud lugeja?
- Milline oli esimene/üks esimesi lugusid, mille veebi kirjutasite ja välja andsite? Millest see lugu rääkis ja kuidas see sündis?
- Millise veebiloo sünd on teile teie karjääri jooksul eriti värvikalt meelde jäänud? Miks?

Lisa 4. Lõplik intervjuukava (valimi peatoimetajatele ja meediamajade juhtidele)

Avaküsimused

- Millistes Eesti ajakirjandusväljaannetes olete töötanud ja mis aastatel? Missuguseid erinevaid rolle olete täitnud?
- Milliste veebiväljaannete käimalükkamise juures olete olnud ning millist rolli seal täitnud?
- Mis on esimesed märksõnad, kui kuulete fraasi „Eesti veebiajakirjanduse sünnilugu“?
- Millised märksõnad tulevad pähe, kui kuulete fraasi „Eesti veebiajakirjandus praegu“?
- Kuidas te oma kogemuste põhjal kirjeldaksite, milliseid etappe on Eesti veebiajakirjandus aja jooksul läbinud?

Ühe veebiloo sünd

- Palun kirjeldage inimestele, kes pole päevagi teinud ajakirjaniku tööd, kuidas üks veebiartikkel sünnib. (Milliseid etappe lugu läbib, milliseid kaalutluskohti ajakirjanikutöös ette tuleb, millistest põhimõtetest veebiajakirjanikud lähtuvad, milliseid probleeme veebiajakirjaniku töös esineb? Kuidas käib veebitoimetuses koostöö kolleegidega, sh (keele)toimetajatega?)

Meenutused ja mälestused

- Kes olid teie lähemad kolleegid veebitoimetuses? Kuidas omavahel suhtlesite? Kirjeldage, milline oli teie koostöö kolleegidega veebitoimetuses?
- Kuidas nägi välja üks tüüpiline päev veebitoimetuses? (Töörutiinid, nt koosolekud, töö aeg ja tempo, kombed, reeglid jms) Mis sellele ajale veebitoimetustes eriti iseloomulik oli? Kas oli midagi, mida praegu igapäevaselt enam veebitoimetuses ette ei kujutaks? Ehk on mõni komme või traditsioon, mis praeguseks on kadunud?

- Millest lähtusite veebis lugude pealkirjastamisel? Kuidas veebilugusid praegu pealkirjastate? Milliseid põhimõtteid jälgite? Veebiajakirjandusele heidetakse tihti ette hinnangulisi pealkirju. Kuidas teie seda näete?
- Kirjeldage, milline teie veebileht alguses välja nägi. Milliseid visuaale veebilugude juures kasutasite? Kuidas lood tõmbavaks muutsite ja lugejas huvi tekitasite?
- Missugustelt (Eesti/välismaa) väljaannetelt te veebitoimetuses eeskuju võtsite? Kust ammutasite uusi ideid?
- Milliseid väljaandeid pidasite oma peamisteks konkurentideks? Mida tegite, et neist eristuda? Samm ees püsida?
- Kui veebi lugusid kirjutasite, siis keda kujutasite ette lugejana? Keda pidasite enda väljaande lugejaskonnaks? Kelle jaoks (missugusele lugejale) praegu veebilugusid kirjutate?
- Kuidas ja millist tagasisidet te lugejatelt saite (kõned, e-kirjad, kommentaariumid)? Kuidas on kommenteerimiskultuur nüüdseks muutunud?
- Millistel teemadel veebiväljaandes artiklid ilmusid? Kas oli mõni rubriik, mida vältisite või mis polnud esindatud?
- Kas kirjutasite ka ise lugusid? Kui jah, siis millistel teemadel? Kas mäletate, milline oli esimene lugu, mis te veebi kirjutasite? Millest see rääkis? Millised olid esimesed lood, mille te kirjutasite, millistel teemadel?
- Palun kirjeldage üht enda jaoks olulist õppetundi, mis veebiajakirjanduses töötamine teile andnud on. (Kui uue asjaga välja tulla, siis alati ei lähe kõik kohe perfektselt, milliseid „aia taha“ minekuid, katsumusi, väljakutseid ette tuli?) Mis ei kukkunud kõige paremini välja?
- Täna saab veebiajakirjanduses uudiseid lihtsasti täiendada, märkides juurde märksõna „täiendatud“ või „uuendatud“. Kuidas teavitasite lugejaid muudatustest lood juures varem? Kuidas vigade parandus lugejateni jõuab? Kuidas kontrollitakse veebiajakirjanduses fakte?

Veebiajakirjandus täna

- Kas ja kuidas olete te oma töös veebiajakirjanduses tundnud survet esimesena lugu välja saada?
- Mida ütleksite neile, kes väidavad, et kas veebiajakirjanduses tehakse kvaliteedi pealt järeleandmisi selleks, et lugu esimesena välja saada?
- Kuidas teile tundub, milliste reeglite vastu tänapäeval ajakirjanikud veebilugusid tehes eksivad? Palun tooge mõni näide.
- Milliseid oskuseid on ühel ajakirjanikul veebiajakirjanduses töötades tarvis, et oma tööd hästi teha?
- Kuidas teile tundub, kas veebiajakirjaniku töö on praegu lihtsam või keerulisem kui veebiportaalide algusaegadel?
- Mis teeb ühest veebiväljaandest teie arvates ühe usaldusväärse veebiväljaande?
- Kuidas teile tundub, kas lugeja võib seda infot usaldada, mida ta Eesti veebiajakirjandusest saab?

Müütide murdmine (küsimused õpetaja või õpilase vaatepunktist, võimalus selgitada ajakirjaniku vaatepunktist lähtuvalt)

- Miks on ajakirjandus nii negatiivne?
- Miks ei saa uudiseid tasuta lugeda?
- Miks on veebiajakirjanduses nii palju (kirja)vigu?
- Miks on veebis nii palju mõttetu, sisutühje lugusid?
- Miks on veebis nii palju kallutatud lugusid?
- Miks kogu aeg nämmutatakse samadel teemadel?
- Kas iga influentser võib end tänapäeval ajakirjanikuks nimetada?
- Paljudel ajakirjanikel ei ole sotsiaalmeedias tuhandeid jälgijaid, kas ajakirjanik peaks tänapäeval hoopis influenteriks hakkama, et oma sõnumeid mõjusalt levitada saaks?

- Mis vahe on üldse ajakirjanikul ja influentseril?
- Miks pealkirjades valetatakse? Miks pealkirjades liialdatakse?
- Kas tänapäeva ajakirjanikul pole enam ajakirjanduslikke väärtusi? Kas tänapäeva ajakirjanikud on eetika hüljanud?
- Miks ei tehta enam ainult kvaliteetseid uudiseid?

Lisa 5. Lõplik intervjuukava (valimi ajakirjanikele)

Avaküsimused

- Millistes Eesti ajakirjandusväljaannetes olete töötanud ja mis aastatel? Missuguseid erinevaid rolle olete täitnud?
- Millises väljaandes töötades puutusite esimest korda kokku veebitoimetuse tööga? Millises rollis?
- Mis on esimesed märksõnad, kui kuulete fraasi „Eesti veebiajakirjanduse sünnilugu“?
- Milliste veebiväljaannete käimalükkamise juures olete olnud ning millist rolli seal täitnud?
- Millised märksõnad tulevad pähe, kui kuulete fraasi „Eesti veebiajakirjandus praegu“?
- Kuidas te oma kogemuste põhjal kirjeldaksite, milliseid etappe on Eesti veebiajakirjandus aja jooksul läbinud?

Ühe veebiloo sünd

- Palun kirjeldage inimestele, kes pole päevagi teinud ajakirjaniku tööd, kuidas üks veebiartikkel sünnib. (Milliseid etappe lugu läbib, milliseid kaalutluskohti teil ajakirjanikutöös ette tuleb, millistest põhimõtetest ajakirjanikuna lähtute ja milliseid probleeme esineb? Kuidas käib koostöö kolleegidega, sh (keele)toimetajatega?)

Meenutused ja mälestused

- Kuidas te veebitoimetusse tööle sattusite?
- Milline oli teie esmamulje, kui esmakordselt veebitoimetuses töötama hakkasite?
- Kas mäletate, milline oli esimene lugu, mis te veebi kirjutasite? Millest see rääkis?
- Kust ammutasite inspiratsiooni uute lugude jaoks? Kust saite vihjeid?
- Kui palju aega saite ühe veebiloo kirjutamiseks?
- Palun kirjeldage, milline oli teie koostöö (keele)toimetajatega veebitoimetuses? Milline on ajakirjaniku ja keeleteoimetaja koostöö praegu?

- Kes olid teie lähemad kolleegid veebitoimetuses? Kuidas omavahel suhtlesite? Kirjeldage, milline oli teie koostöö kolleegidega veebitoimetuses.
- Kuidas nägi välja üks tüüpiline päev veebitoimetuses? (töörutiinid, nt koosolekud, töö aeg ja tempo, kombed, reeglid jms) Mis sellele ajale veebitoimetustes eriti iseloomulik oli? Kas oli midagi, mida praegu igapäevaselt enam veebitoimetuses ette ei kujutaks? Ehk on mõni komme või traditsioon, mis praeguseks on kadunud?
- Millest lähtusite veebis lugude pealkirjastamisel? Kuidas veebilugusid praegu pealkirjastate? Milliseid põhimõtteid jälgite? Veebiajakirjandusele heidetakse tihti ette hinnangulisi pealkirju. Kuidas teie seda näete?
- Milliseid visuaale veebilugude juures kasutasite? Kuidas lood tõmbavaks muutsite ja lugejas huvi tekitasite?
- Missugustelt (Eesti/välismaa) väljaannetelt te veebitoimetuses eeskuju võtsite? Kust ammutasite uusi ideid?
- Milliseid väljaandeid pidasite oma peamisteks konkurentideks? Mida tegite, et neist samm ees püsida?
- Kui veebi lugusid kirjutasite, siis keda kujutasite ette lugejana? Keda pidasite enda väljaande lugejaskonnaks? Kelle jaoks (missugusele lugejale) te veebilugusid kirjutate?
- Kuidas ja millist tagasisidet te lugejatelt saite (kõned, e-kirjad, kommentaariumid)?
- Millistel teemadel veebiväljaandes artiklid ilmusid? Kas oli mõni rubriik, mida vältisite või mis polnud esindatud?
- Palun kirjeldage üht teie jaoks olulist lugu, mille olete oma karjääri jooksul veebiväljaande jaoks kirjutanud.
- Palun kirjeldage üht enda jaoks olulist õppetundi, mis veebiajakirjanduses töötamine teile andnud on. (Kui uue asjaga välja tulla, siis alati ei lähe kõik kohe perfektselt, milliseid „aia taha“ minekuid, katsumusi, väljakutseid ette tuli?) Mis ei kukkunud kõige paremini välja?

- Täna saab veebiajakirjanduses uudiseid lihtsasti täiendada, märkides juurde märksõna „täiendatud“ või „uuendatud“. Kuidas teavitasite lugejaid muudatustest lood juures varem? Kuidas praegu veebiajakirjanduses vead välja tulevad? Kuidas vigu parandatakse? Kuidas vigade parandus praegu lugejateni jõuab? Kuidas kontrollitakse veebiajakirjanduses fakte?

Veebiajakirjandus täna

- Kas ja kuidas olete te oma töös veebiajakirjanduses tundnud survet esimesena lugu välja saada? Millal hakkas see põhimõtte juurduma, et on vaja lugu esimesena välja saada?
- Mida ütleksite neile, kes väidavad, et kas veebiajakirjanduses tehakse kvaliteedi pealt järeleandmisi selleks, et lugu esimesena välja saada?
- Kuidas teile tundub, milliste reeglite vastu tänapäeval ajakirjanikud veebilugusid tehes eksivad? Palun tooge mõni näide.
- Milliseid oskuseid on ühel ajakirjanikul veebiajakirjanduses töötades tarvis, et oma tööd hästi teha?
- Kuidas teile tundub, kas veebiajakirjaniku töö on praegu lihtsam või keerulisem kui 20 aastat tagasi?
- Mis teeb ühest veebiväljaandest teie arvates ühe usaldusväärse veebiväljaande?
- Kuidas teile tundub, kas lugeja võib seda infot usaldada, mida ta Eesti veebiajakirjandusest saab?

Müütide murdmine (küsimused õpetaja või õpilase vaatepunktist, võimalus selgitada ajakirjaniku vaatepunktist lähtuvalt)

- Miks on ajakirjandus nii negatiivne?
- Miks ei saa uudiseid tasuta lugeda?
- Miks on veebiajakirjanduses nii palju (kirja)vigu?
- Miks on veebis nii palju mõttetuid, sisutühje lugusid?
- Miks on veebis nii palju kallutatud lugusid?

- Miks kogu aeg nämmutatakse samadel teemadel?
- Kas iga influentser võib end tänapäeval ajakirjanikuks nimetada?
- Paljudel ajakirjanikel ei ole sotsiaalmeedias tuhandeid jälgijaid, kas ajakirjanik peaks tänapäeval hoopis influenteriks hakkama, et oma sõnumeid mõjusalt levitada saaks?
- Mis vahe on üldse ajakirjanikul ja influentseril?
- Miks pealkirjades valetatakse? Miks pealkirjades liialdatakse?
- Kas tänapäeva ajakirjanikul pole enam väärtusi?
- Miks ei tehta enam ainult kvaliteetseid uudiseid?

Lisa 6. Intervjuu märkmed pärast intervjuud Urmet Koogiga. Fotod autori märkmetest

(u. koost 25.11)

Pkk!

veebiväljaanne
kulitõendus koostöö

Intervjuu kava | (Peatoimetajad-juhld-käimalükkajad)

Intervjuus peame silmas õppematerjali sihtgruppi, kelleks on õpetajad ja gümnaasiumiõpilased. Tähtis on meeles pidada, et õppematerjali kasutajateks on inimesed, kes pole ajakirjanduse kõõgipoollega kokku puutunud. Põhjus, miks küsin, täpsustan ja lihtsustan, on see, et õpilane peab sellest lõpuks aru saama.

Sissejuhatavad küsimused *Ajajõu -võimetus / ajajõu veebiajakirjandus*

- Millistes Eesti ajakirjandusväljaannetes olete töötanud ja mis aastatel? Missuguseid erinevaid rolle olete täitnud?
- Milliste veebiväljaannete käimalükkamise juures olete olnud ning millist rolli seal täitnud?
- Mis on esimesed märksõnad, kui kuulete fraasi "Eesti veebiajakirjanduse sünnilugu"?
- Millised märksõnad tulevad pähe, kui kuulete fraasi "Eesti veebiajakirjandus praegu"?
- Kuidas te oma kogemuste põhjal kirjeldaksite, milliseid etappe on Eesti veebiajakirjandus aja jooksul läbinud?

allikad →

Ühe veebiloo sünd *3-4 rühmit → palun teada? / PÄRAN*

- Palun kirjeldage inimestele, kes pole päevagi teinud ajakirjaniku tööd, kuidas üks veebiartikkel sünnib. (Milliseid etappe lugu läbib, milliseid kaalutluskohi teil ajakirjanikutöös ette tuleb, millistest põhimõtetest veebiajakirjanikuna lähtute ja milliseid probleeme veebiajakirjaniku töös esineb? Kuidas käib veebitoimetuses koostöö kolleegidega, sh (keele)toimetajatega?)

→ Just veebi eripärad, dilemmad, probleemid

*lood poud: veebi
→ mis
sõnalised?
probleemid
- lugijalugud - elukõne
mis veebi? - veebiõn?*

- EPL
- 2007 - see veebiartikkel
- Kui küsida meediast, mis Eesti kolida ei ole; siis jalgelt nägija teada (→ mõtame nihetõelise!).
- Nii on avastajliku ja nõi-^{uudis}arveste eesmärki olemine?
- Kas ERR-is on alus arvusi kellele pärast muretseda?

Kuul

Mantel → PPK
NAKK

Meenutused ja mälestused

mis xixx al ERR-i portaalil, kas kahel?
NÄIDE?
VÄLJA KÄÄL?

- Kes olid teie lähemad kolleegid veebitoimetuses? Kuidas omavahel suhtlesite? Kirjeldage, milline oli teie koostöö kolleegidega veebitoimetuses?
→ Milline on koostöö praegu? Milline on ajakirjaniku ja (keele)toimetaja koostöö praegu?
 - Kuidas nägi välja üks tüüpiline päev veebitoimetuses? (töörutiinid, nt koosolekud, töö aeg ja tempo, kombid, reeglid jms) Mis sellele ajale veebitoimetustes eriti iseloomulik oli? Kas oli midagi, mida praegu igapäevaselt enam veebitoimetuses ette ei kujutaks? Ehk on mõni komme või traditsioon, mis praeguseks on kadunud?
 - Millest lähtusite veebis lugude pealkirjastamisel?
→ Kuidas veebilugusid praegu pealkirjastate? Milliseid põhimõtteid jälgite?
→ Veebiajakirjandusele heidetakse tihti ette hinnangulisi pealkirju. Kuidas teie seda näete?
 - Kirjeldage, milline teie veebileht alguses välja nägi.
→ Milliseid visuaale veebilugude juures kasutasite? Kuidas lood tõmbavaks muutsite ja lugejas huvi tekitasite?
 - Missugustelt (Eesti/välismaa) väljaannetelt te veebitoimetuses eeskuju võtsite? Kust ammutasite uusi ideid?
 - Milliseid väljaandeid pidasite oma peamiseks konkurentideks? Mida tegite, et neist eristuda? Samm ees püsida?
 - Kui veebi lugusid kirjutasite, siis keda kujutasite ette lugejana? Keda pidasite enda väljaande lugejaskonnaks?
→ Kelle jaoks (missugusele lugejale) praegu veebilugusid kirjutate?
 - Kuidas ja millist tagasisidet te lugejatelt saite (kõned, e-kirjad, kommentaariumid)?
→ Kuidas on kommenteerimiskultuur nüüdseks muutunud?
 - Millistel teemadel veebiväljaandes artiklid ilmusid? Kas oli mõni rubriik, mida vältisite või mis polnud esindatud?
 - Kas kirjutasite ka ise lugusid? Kui jah, siis millistel teemadel? Kas mäletate, milline oli esimene lugu, mis te veebi kirjutasite? Millest see rääkis? Millised olid esimesed lood, mille te kirjutasite, millistel teemadel?
 - Palun kirjeldage üht enda jaoks olulist õppetundi, mis veebiajakirjanduses töötamine teile andnud on. (Kui uue asjaga välja tulla, siis alati ei lähe kõik kohe perfektselt, milliseid "aia taha" minekuid, katsumusi, väljakutseid ette tuli?) Mis ei kukkunud kõige paremini välja?
 - Täna saab veebiajakirjanduses uudiseid lihtsasti täiendada, märkides juurde märksõna "täiendatud" või "uuendatud". Kuidas teavitasite lugejaid muudatustest lood juures varem?
→ Kuidas praegu veebiajakirjanduses vead välja tulevad? Kuidas vigu parandatakse? Kuidas vigade parandus lugejateni jõuab?
→ Kuidas kontrollitakse veebiajakirjanduses fakte?
- Mis ei ole mahus?
- Kuidas on ERR pidanud arvestama kultuuriteoliga?
 - Kuidas sulki klippimise ajaks, kas ERR-il on klippi tarvis? Miks?
 - Kütes?
 - Mis on alnud ERR-i ^{portaalil?} klippimise? Mis on ERR-i portaalil tähtsust eristand?

Veebiajakirjandus täna

- Kas ja kuidas olete te oma töös veebiajakirjanduses tundnud survet esimesena lugu välja saada? → Millal hakkas see põhimõtte juurduma, et on vaja lugu esimesena välja saada?
- Mida ütleksite neile, kes väidavad, et kas veebiajakirjanduses tehakse kvaliteedi pealt järeleandmisi selleks, et lugu esimesena välja saada?
- Kuidas teile tundub, milliste reeglite vastu tänapäeval ajakirjanikud veebilugusid tehes eksivad? Palun tooge mõni näide.
- Milliseid oskuseid on ühel ajakirjanikul veebiajakirjanduses töötades tarvis, et oma tööd hästi teha?
- Kuidas teile tundub, kas veebiajakirjaniku töö on praegu lihtsam või keerulisem kui 20 aastat tagasi? Veebiportaalide algusaegadel?*
- Mis teeb ühest veebiväljaandest teie arvates ühe usaldusväärse veebiväljaande?
- Kuidas teile tundub, kas lugeja võib seda infot usaldada, mida ta Eesti veebiajakirjandusest saab? Loeb?*

Müütide murdmine (küsimused õpetaja või õpilase vaatepunktist, võimalus selgitada ajakirjaniku vaatepunktist lähtuvalt. Selgitada, et need ongi hinnangulised, sisend on pärit õpetajatelt ja õpilastelt)

3-4 reporterit

- Miks on ajakirjandus nii negatiivne?
- Miks ei saa uudiseid tasuta lugeda?
- Miks on veebiajakirjanduses nii palju (kirja)vigu? A vahel hõvi
- Miks on veebis nii palju mõttetuid, sisutühje lugusid?
- Miks on veebis nii palju kallutatud lugusid?
- Miks kogu aeg nämmutatakse samadel teemadel? (või ka "miks on kogu aeg samad näod?")
- Kas iga influentser võib end tänapäeval ajakirjanikuks nimetada?
- Paljudel ajakirjanikel ei ole sotsiaalmeedias tuhandeid jälgijaid, kas ajakirjanik peaks tänapäeval hoopis influentseriks hakkama, et oma sõnumeid mõjusalt levitada saaks?
- Mis vahe on üldse ajakirjanikul ja influentseril?
- Miks pealkirjades valetatakse? Miks pealkirjades liialdatakse?
- Kas tänapäeva ajakirjanikul pole enam ajakirjanduslikke väärtusi? Kas tänapäeva ajakirjanikud on eetika hüljanud?
- Miks ei tehta enam ainult kvaliteetseid uudiseid? snumed p

ERK selgit tuge?

sõnumed ja reklaam → aju.

Lisa 7. Projekti koondajakava

Aeg/ajavahe	Tegevus	Vastutaja(d)/osalejad
7.10.2024	Projekti tiimi koosolek	Anete, Signe, Brit, Alar
8.10-17.10	Projekti eeltöö: töö gümnaasiumi riikliku õppekavaga, projekti eelnevate osadega tutvumine, projekti ülesehituse ja eesmärkide ning sihtrühma määramine	Anete
17.10	Projekti tiimi koosolek	Anete, Signe, Brit, Alar
29.10	Intervjuu gümnaasiumi eesti keele õpetajaga: gümnaasiumi eesti keele õppekavaga tutvumine, õpetaja meediapädevuste ja murekohtade väljaselgitamine, idee veebiajakirjanduse müütide ploki jaoks	Anete
18.10-3.11	Töö valimiga: valimi kindlaksmääramine, intervjuukutse koostamine	Anete
4.11-8.11	Intervjuukutsete väljasaatmine ja intervjuugraafiku paikapane	Anete
8.11	Töö intervjuukavaga: algsele intervjuukavale tagasiside küsimine, intervjuukava arutelu	Anete, Brit
8.11-11.11	Intervjuukava lihvimine: töö allikatega, lõpliku intervjuukava koostamine intervjuude jaoks taustatöö tegemine ja faktikontroll	Anete
12.11 kell 12.00–21.00	I võttepäev Tallinnas, sh transport: Igor Rõtov ja Väino Koorberg	Anete, tehniline tugi võttestiimilt (Brit ja Alar)
13.11 kell 9.00–21.00	II võttepäev Tallinnas, sh transport: Priit Hõbemägi ja Vilja Kiisler	Anete, tehniline tugi võttestiimilt (Brit ja Alar)
14.11-24.11	Eelnevate intervjuude läbikuulamine ja analüüs, infoaukude määramine. Intervjuukava lihvimine ja laiendamine III võttepäevaks	Anete

25.11 kell 9.00–18.00	III võttepäev Tallinnas, sh transport: Urmet Kook ja Martin Šmutov	Anete, tehniline tugi võtetiimilt (Brit ja Alar)
16.12	IV võttepäev Tallinnas: Mart Pukk	Jäi ära intervjueeritava haigestumise tõttu
18.02-jaanuar 2025	Intervjuude transkribeerimine ja puhastamine	Anete
jaanuar-5.02	Tekstitöötlus ja videotöötlus: intervjuude värvimine teemaplokkide kaupa, algsete tugimaterjali tekstide koostamine. Tugimaterjali jaoks sobilike videolõikude märkimine transkriptsiooni	Anete
13.02	Projekti tiimi koosolek	Anete, Brit, Signe, Alar
14.02-23.02	Ajajoone koostamine: tekstide analüüs, ajajoone info toimetamine, faktikontroll	Anete
23.02-26.03	Töö II ja III ploki tekstidega	Anete, kaastoimetaja Signe
25.02	Projekti tiimi koosolek	Anete, Brit, Signe
25.-27.02	Veebilehe struktuuri loomine	Signe
25.-27.02	V ploki toimetamine: müütide ploki videotele kokkuvõtvate küsimuste ja pealkirjade loomine	Anete
27.-28.02	Projekti aruandluse koostamine ja esitamine rahastajale	Brit
7.03	Projekti tiimi koosolek	Anete, Brit, Signe, Alar
21.-23.03	Videote algne montaaž	Brit, Alar
13.05	Projekti avaldamise ja levitamise planeerimise koosolek	Anete, Brit, Signe
16.-19.05	Tekstide täiustamine, allikate lisamine	Anete, Signe

23.-26.05	Lõplik keeleteoimetus	Keeleteoimetaja
19.-26.05	Videote lõplik montaaž ja ülespanek veebilehele, veebilehe toimetamine	Brit, Signe, Alar
aprill-mai 2025	Kaaskirja kirjutamine	Anete

AUTORI LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anete Sammler,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Loovprojekti kaaskiri: Eesti veebiajakirjanduse arengulugu tutvustava tugimaterjali koostamine“, mille juhendaja on Brit Laak ja kaasjuhendaja on Signe Ivask, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anete Sammler

27.05.2025